

JOURNALISTI

8

2015

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta 11.6.2015

Väärin ymmärretty

Toimittaja-muusikko
Niklas Varisto ei aina
tunnista itseään
toimittajien sitaateista.

tässä lehdessä

○ Råd till sommarvikarier. Paula Salovaara: "Var nyfiken, var ivrig, var framåt." **34**

KUVA: LAURA OJA

○ Iltalehti luopui keväällä nimettömistä pääkirjoituksista. Nyt lehden linjan mukaisia pääkirjoituksia kirjoitetaan nimen ja kuvan kanssa.

16

○ Journalistiliittoa pitää johtaa kuin yritystä, sanoo valtuuston kevätkokouksessa puhunut Tanskan Journalistiliiton ex-puheenjohtaja Mogens Bjerregård.

22

Jos journalistit eivät käytä yleisön kanssa samoja areenoita, media häviää kisan yleisön ajasta ja maksuhalusta. Koska kukaan ei tiedä, miten tässä käy, on pakko altistaa itseään vähän kaikelle. Sillekin, minkä ei juuri nyt näe muuttuvan rahaksi.

Toimituspäällikkö, Helsingin Sanomien säätiön stipendiaatti Elina Salo Stipendiblogissa 3. kesäkuuta

Sedan är det ju ett mysterium att de unga inte läser papperstidningar i någon större utsträckning fast de litar på och uppskattar dem. Men vi

måste helt enkelt leva med att det finns kunder som bara vill ha papper, kunder som bara vill ha digitalt material och kunder som vill ha bäggedera. Det är helt enkelt så verkligheten ser ut i dag.

Hufvudstadsbladets chefredaktör Tommy Westerlund på Svenska Yles webbplats den 1 Juni

Sanomalehdistä onkin vauhdilla tulossa digitalisoituviissa maissa lukijaliiketoimintaa, sillä maailman digitaalisista ilmoitustuloista suurimman osan vie Google (38%) ja Facebook (lähes 10%). Sitten tulee vielä

muita teknologiyhtiöitä ja vasta sen jälkeen sanomalehtiä. Mutta digisisälön myynnissä sanomalehdet hallitsevat markkinoita, ja siihen teknoyhtiöt eivät pääse väliin.

Päätoimittaja Pekka Mervola Keski-suomalaisessa 3. kesäkuuta

Hallitus aikoo sentään asettaa parlamentaarisen työryhmän arvioimaan Yleisradion tehtäviä ja rahoitusta. Hyvä niin, mutta samaa tarvittaisiin lehdistön avuksi.

Kalevan pääkirjoitus 30. toukokuuta

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten
Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta 11. 6. 2015

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen 040 586 0613

TOIMITUSSIHTEERI/REDAKTIONS-
SEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTRAR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 379 9108
Marja Honkonen (perhevapaalla)

ULKOASU/LAYOUT
Heli Saarela 050 528 5001

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
YAP tilaajapalvelu 0303 9778
tilaajapalvelu@yap.fi

PAINO/TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
(09) 6122 330, faksi (09) 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi
www.journalisti.fi

KANNEN KUVA: KAI WIDELL

*Journalisti vaalii
laadukasta journalismia,
sananvapautta ja
alan parhaita perinteitä.
Journalisti tarkastelee
kriittisesti media-alaa
ja sen ilmiöitä.*

MARKKU LAPPALAINEN markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Ammattiliiton pitää muuttua

Tanskalainen **Mogens Blicher Bjerregård** esitti Suomen Journalistiliiton kevätvaltuustossa toukokuun lopulla inspiroivan puheenvuoron. Hän avasi näkymiä nykypäivän ja tulevaisuuden ammattiliitolle. Vanhoilla eväillä ei pitkälle pötkitä, hän sanoi. Pitkä perinne ja pelkät menneisyyden ideaalit eivät vie eteenpäin. Liiton pitää olla tiukasti kiinni ajassa ja katsoa tulevaisuuteen.

Bjerregård on Euroopan Journalistiliiton puheenjohtaja, Tanskan liittoa hän johti yli 15 vuotta. Juuri siltä aikakaudelta hän ammentaa muutoksen manifestinsa. Hänen viestinsä on pohjimmiltaan yksinkertainen: ammattiliiton on muututtava, koska sen toimintaympäristö muuttuu.

Vanhasta kannattaa säilyttää se, mikä on hyvää ja kestävää. Muuttuvan maailman muuttuviin tilanteisiin on kehitettävä uusia, luovia toimintamalleja.

On kyettävä palvelemaan jäseniä, tarjoamaan jäsenmaksurahan arvoisia palveluja, olipa kyseessä aineellinen tai ammatillinen edunvalvonta.

Suomessa Journalistiliitto on valvonut varsin hyvin perusjäsenistönsä etuja: työsuhteisten journalistien ja ohjelmatyöntekijöiden edunvalvonta toimii.

”Eri jäsenryhmien edut eivät ole ristiriidassa keskenään.

Ongelmia on työehtosopimusten ulkopuolella olevien jäsenien edunvalvonnassa. Kasvavaa freelancerien ja perinteistä työnteon muodoista poikkeavien työntekijöiden joukkoa ei ole kyetty palvelemaan yhtä hyvin.

Bjerregårdin vierailu osui hyvään saumaan. Journalistiliiton uudistunut luottamusmiesshallinto – hallitus ja valtuusto

– linjaa toimintaansa ja hakee uutta suuntaa liiton toiminnalle. Liiton jäsenrajoja on avattu muun muassa viestintäammattilaisille, heillekin pitää tarjota vastiketta jäsenmaksuille.

Bjerregårdin mukaan Tanskassa journalistien ja viestintäväen yhteinen ammattiliitto on vahvistanut liittoa kaikkien jäsentensä palvelijana. Eri jäsenryhmien edut eivät ole ristiriidassa keskenään. Liiton voima edunvalvojana ja yhteiskunnallisena vaikuttajana on kasvanut.

Olennaista on se, että liiton on kyettävä palvelemaan kaikkia jäseniään, jotta se säilyy vahvana ja voimistuu. Tehokas tes-toiminta työsuhteisille, freelancereille käytännöllisiä palveluita, tarvitseville uraneuvontaa, koulutusta, lakipalveluita – sitä liiton pitää tarjota, mitä sen jäsenet oikeasti tarvitsevat. Ammatillista yhteisöllisyyttäkin.

Siksi pitää uudistua, muuttua. Se on ollut mahdollista Tanskassa. Miksei meilläkin?

Hallitusohjelma ei paljon lupaa

Pääministeri Juha Sipilän (kesk.) peräänkuuluttama luottamus on koetuksella. Palkan-saajajärjestöt suhtautuvat epäillen hallituksen aikeisiin työelämään liittyvissä asioissa.

Media-alakin odotti hallitukselta enemmän. Digitaalisen sisällön arvonlisäveron alentaminen toteutuu toivottua hitaammin, hallitus tyytyä asiassa EU:n linjauksiin ja aikatauluihin.

Hallitusohjelmassa on toki muutama myönteinen signaali, joka koskee freelancereita ja muita

itsensä työllistäjiä. Viiden prosentin yrittäjävähennys ja arvonlisäveron tilityskäytännön muutos huojentavat hieman pienyrittäjän elämää. Sama koskee perustulokokeilua.

Hallituspuolueet ovat ilmaisseet ymmärtävänsä kotimaisen median roolin osana demokraattista yhteiskuntaa. Ne ovat tunnustaneet myös ongelmat. Hallitusohjelmassa se ei vielä näy. Paljon jää kesän aikana laadittavan toimenpideohjelman varaan.

KASVO

PÄIVI KORPISAARI

● Oikeustieteen tohtori Päivi Korpisaari nimitettiin Helsingin yliopiston viestintäöikeuden professoriksi 1.5.2014 alkaen.

● Häneltä on ilmestynyt lukuisia julkaisuja sananvapauteen liittyvästä juridiikasta, muun muassa Valtteri Niirasan ja Petteri Sotamaan kanssa kirjoitettu Sananvapauslaki – tulkinta ja käytäntö vuodelta 2013.

● Väitöskirja vuodelta 2007 käsittelee sananvapautta ja yksilön suojaa valtiosääntöoikeuden sekä vahingonkorvaus- ja rikosoikeuden kannalta.

Murtamaton lähdesuoja

Lähdesuojaa ei saa murtaa, vaikka lainmukaiset edellytykset täyttyisivät, sanoo Helsingin yliopiston viestintäoikeuden professori Päivi Korpisaari.

ARI LAHDENMÄKI, TEKSTI • VESA LAITINEN, KUVA

Sananvapauslainsäädännön asiantuntijan **Päivi Korpisaaren** mielestä lähdesuojalakiin voisi lisätä punnintasäännöksen, joka muistuttaisi ihmisoikeustuomioistuinten harkintakriteereistä.

Kun syyttäjä vaatii, että oikeus purkaa toimittajan lähdesuojan, oikeuden on otettava huomioon myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuinten lähdesuojaa koskeva oikeuskäytäntö. Lähdesuojan murtamisen pitää olla Euroopan ihmisoikeussopimuksen edellyttämin tavoin välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa.

"Lakia ei pidä tulkita kirjaimellisesti, niin että lähdesuoja murretaan aina, kun lainmukaiset edellytykset täyttyvät", Korpisaari sanoo.

KYSYMYKSIÄ ON KOHTA ajankohtainen Helsingin käräjäoikeudessa. Syyttäjät vaativat MTV:n **Pekka Lehtistä** ja Suomen Kuvalehden **Pekka Anttilaa** paljastamaan, mistä nämä saivat tietää, että autourheilija **Mika Salo** oli kirjattu KRP:n epäiltyjen rekisteriin.

Tuomioistuimien voi määrätä todistajana kuultavan toimittajan paljastamaan lähteen käsitellessään rikosta, josta ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. Lähdesuoja voidaan murtaa myös, jos epäillään, että tieto on annettu vastoin salassapitovelvollisuutta, jonka rikkomisen on säädetty rangaistavaksi.

Helsingin huumepoliisin entisen päällikön **Jari Aarnion** epäillään rikkoneen salassapitovelvollisuuttaan. Syyttäjien mukaan hän vuoti tiedon Lehtiselle ja Anttilalle.

Oikeuden pitää harkita, onko rikoksen tekijä mahdollista selvittää muilla keinoilla

ja miten tarpeellisia lähteellä olevat tiedot rikoksen selvittämiseksi ovat.

Syyttäjä käyttää oikeudessa todisteena muun muassa Aarnion ja toimittajien tiivistä tekstiviestinvaihtoa ennen uutisten julkaisua.

"Tuomioistuimen tulee ottaa huomioon lähteen paljastamista koskevat vaikutukset myös laajemmin harkitsemalla, voiko lähdesuojan murtaminen vaikeuttaa journalistista tiedonhankintaa jatkossa", Korpisaari sanoo.

"Lähdesuojan keskeisimpänä tarkoituksena on poliittisen ja yhteiskunnallisen keskustelun turvaaminen."

”Voiko lähdesuojan murtaminen vaikeuttaa journalistista tiedonhankintaa jatkossa?”

OIKEUSKÄYTÄNTÖÄ LÄHDESUOJASTA on vähän. Lähdesuojaa ei murrettu Sonera-kirjaan liittyneessä oikeusjutussa 2004. Myöskään kansanedustaja **Jyrki Kasvin** ei 2010 tarvinnut paljastaa blogikirjoituksensa lähteitä tapauksessa, joka liittyi *Helsingin Sanomien* kunnianloukkaus oikeudenkäyntiin.

Lähdesuoja on niin vahvasti säännelty, ettei sitä ole juuri yritettykään murtaa.

Esitutkintapöytäkirjat osoittavat, että Aarnio on ollut tiiviissä yhteydessä muihinkin kuin MTV:n ja *Suomen Kuvalehden* toimittajiin. Esimerkiksi *Iltalehti* ja *Alibi* ovat tehneet juttuja yhteistyössä Aarnion kanssa vielä siinä vaiheessa, kun Aarniota jo epäiltiin rikoksista. ●

LISÄÄ AIHEESTA SIVULLA 8.

Mediapäättäjät. Timo Soini, Juha Sipilä ja Alexander Stubb esittelivät hallitusohjelmansa toukokuun lopulla.

HALLITUSOHJELMAN MEDIAMAININNAT

● Yleisradion asemasta mainitaan hallitusohjelman liitteessä 6, jonka otsikko on Hallituksen päättämät julkisen talouden välttämättömät sopeutustoimet: "Hallitus asettaa parlamentaarisen työryhmän arvioimaan Ylen tehtäviä ja rahoitusta".

● Digi-alv:sta mainitaan liitteessä 1 otsikolla Selvitettäväksi asetettavat veromuutokset: "Vaikutetaan EU:ssa, jotta arvonnäköverodirektiivi mahdollistaisi alennetun verokannan soveltamisen myös digitaalisiin sisältöihin".

Hallitus sivuutti ohjelmastaan media-alan

MANU MARTTINEN, TEKSTI • MARKKU ULANDER/LEHTIKUVA, KUVA

Sipilän hallituksen ohjelma sivuaa media-alaa vain kahdella maininnalla. SJL:n Hanne Aho ihmettelee miksi Ylen rahoitusta ja tehtäviä pitää taas miettiä.

Juha Sipilän (kesk.) johtama hallitus esitteli toukokuun lopulla eduskunnalle hallitusohjelmansa. Ohjelmasta löytyy vain kaksi kohtaa, joissa media-ala mainitaan. Ylen asemasta todetaan, että "hallitus asettaa parlamentaarisen työryhmän arvioimaan Ylen tehtäviä ja rahoitusta."

Digilehtiä koskettavasta alv-kannasta todetaan, että "vaikutetaan EU:ssa, jotta arvonnäköverodirektiivi mahdollistaisi alennetun verokannan soveltamisen myös digitaalisiin sisältöihin."

Journalistiliiton puheenjohtaja **Hanne Aho** ihmettelee, miksi Ylen aseman ja rahoituksen arviointi on nostettu strategiseen hallitusoh-

jelmaan.

"Siitä on neljä vuotta kun Ylen asemaa mietittiin ja pari vuotta, kun Yle-vero otettiin käyttöön. Onko Ylen asema todella tarpeen arvioida taas uudestaan", Aho kysyy.

AHO KYSYY myös, miksi mediaa ja sen asemaa ei ole ohjelmassa nostettu esiin arvokysymyksenä. Kaikki uudet hallituspuolueet ovat selkeästi ilmaisseet, että kotimainen media on olennainen osa demokraattista järjestelmää.

"Lausetta jossa todetaan, että media-alan toimintaedellytyksiä parannetaan, hallitusohjelmasta ei löydy", Aho sanoo.

"Onko media-ala jätetty tietoisesti pois?"

Aho pitää hallitusohjelman myönteisinä asioina digi-alv-mainta ja kirjauksia pienyritysten aseman parantamisesta. Myös esimerkiksi postilain uudistus voi koitua eduksi sanomalehdille,

jotka ovat kärsineet jakelukustannusten rajusta noususta.

Journalisti kysyi sähköpostilla hallituspuolueiden puheenjohtajilta, miksi media-ala käytännössä sivuutettiin hallitusohjelmasta. Puheenjohtajat eivät vastanneet *Journalistin* kysymyksiin. Valtioneuvoston viestintäjohtaja **Markku Mantila** viestitti pääministerin puolesta, että Juha Sipilä ei ehdi vastaamaan.

TYÖNTAJIA EDUSTAVAN Viestinnän keskusliiton vt. toimitusjohtaja, Sanomalehtien Liiton liittojohtaja **Jukka Holmberg** pitää hallitusohjelmaa media-alan toimintaympäristöä vakauttavana.

"On tärkeää, että arvonnäkövero ei kuulu korotettavien verojen joukkoon edes siinä tapauksessa, että yhteiskuntasopimus epäonnistuisi", Holmberg sanoo.

Hän peräänkuuluttaa nopeita toimia digi-alvin alentamiseksi, jotta media-alan ansaintamah-

dollisuudet leviäisivät myös digijulkaisuihin. Yleisradion aseman arvioimista Holmberg pitää myönteisenä asiana.

"Ylen rooli on päivitettävä median nykytilaan niin, että kokonaistarjonnan monipuolisuus kansalaisille turvataan."

Hän pitää Sipilän hallitusohjelmaa puutteistaan huolimatta media-alan kannalta parempana kuin **Jyrki Kataisen** (kok.) neljän vuoden takaista hallitusohjelmaa. Holmberg uskoo, että media-alan asioiden käsittely voi tarkentua myöhemmin toimenpidesuunnitelmassa.

Hallitus on linjannut parantavansa yritysten asemaa. Hanne Aho pitää ratkaisevana sitä, miten mediayritykset hyödyntävät tästä mahdollisesti syntyvän liikku-

mavaran. "Ryhtyvätkö ne jakamaan osinkoja ja palkitsemaan johtajia vai kehittämään tuottoitaan. Se on tärkein kysymys", Aho sanoo. ●

ASKO LEHTONEN

lehtonenasko@gmail.com
KIRJOITTAJA ON SALON SEUDUN
SANOMIEN YHTEISKUNTATOIMI-
TUksen ESIMIES JA TURUN
SANOMALEHTIMIESTYHDISTYKSEN
PUHEENJOHTAJA.

Kaikki irti

Sabrina Bqain selvitti gradussaan *Hyvä paha median murros* (Tampereen yliopisto 2015), miten *Journalistin* artikkeleissa

on käsitelty media-alan murrosta. Suurin osa jutuista oli negatiivisia. Positiivisissa puhuttiin innostumisesta, unelmoinnista, uskosta, mahdollisuuksista, vapaudesta... Ne ovat sanoja, joille kaiken nähnyt ja kokenut toimittaja tuhahtaa.

Media-alasta puhutaan huolestuneeseen ja kielteiseen sävyyn muuallakin.

Negatiivisuutta ruokkii tosiasia, että työtilaisuudet ovat vähentyneet ja kilpailu jäljellä olevista kovenee koko ajan. Kehityksessä ei ole mitään hyvää. Viime vuoden yli 40 yt-neuvotteluissa alalta hävisi yli 300 henkilövuotta. Tänä vuonna yt:t ovat jatkuneet, ja luvassa on uusia irtisanomisia. Omalla työpaikallani on toimituksesta vähennetty eri tavoin neljässä vuodessa kolmasosa työntekijöistä.

KIISTÄMÄTTÖMISTÄ KURJUUKSISTA huolimatta moni nuori haluaa toimittajaksi. Pitäisikö heidät toivottaa tervetulleiksi auringonlaskun alalle tekemään pätkätöitä pienellä palkalla? Ei.

Sen sijaan voisi aloittaa siitä, että journalistin ammatti on siksi-kin hieno, että joka päivä oppii jotain uutta. Kannattaa kysyä vinkkejä kokeneemmilta kollegoilta. Joskus he todella neuvovat, eivätkä esimerkiksi vain muistele menneitä parempia aikoja.

Nuorelle kollegalle voisi sanoa, että luontaisen yleisuteliaisuuden rinnalla kannattaa erikoistua, pyrkiä asiantuntijaksi. Toimittaja on itsenäinen asiantuntija-ammatti. Itsenäisyyttä ja vapautta voi saada, kun on tarjota kiinnostavia juttuai-

heita omalta erikoisalalta.

Esa Reunasen ja Kari Koljosen *Toimittajan sanansijat* -tutkimuksen (Tampere University Press 2014) mukaan journalistilla, jolla on erityisiä tietoja ja taitoja ja myönteinen suhtautuminen työhönsä, voi olla huomattavasti itsenäistä toimintatilaa, vaikka tuotanto on muuttunut aikaisempaa suunnitelmallisemmaksi ja esimiesvetoisemmaksi.

Pauliina Lehtonen kirjoittaa *Sanomalehti uudessa mediamaisemassa* -julkaisussa (Taloudellinen tiedotustoimisto 2014), miten nuoret toimittajat pyrkivät selviämään journalismin murroksesta ajatteleamalla työntekoa yksilöllisenä projektina. Toisille kirjoittaminen on työn suola, ja he noudattavat perinteisiä journalistisia arvoja. Toisille taas journalismi koostuu monenlaisista tehtävistä, ja he luovat verkossa toimittajabrändiä ja rakentavat seuraajayhteisöä.

KANNATTAA SIIS BRÄNDÄTÄ itseään mediasta riippumatta. Paikallislehdessä voi olla paikallinen brändi, verkossa kansainvälinen.

Kannattaa lukea, tutkia ja kuunnella, verkostua, auttaa ja pyytää apua, osallistua ja avata suunsa. Kannattaa tehdä tiettäväksi, mitä osaa, ja opetella lisää.

Jokaisesta työsuhteesta tai tilauksesta kannattaa ottaa irti kaikki kokemus. Toimittajana pysyy hankkimaan tietoja ja taitoja, joita voi hyödyntää muissakin kuin toimitustöissä. Moni yrittäjäksi ryhtymisen hyviä puolia konsulttina hehkuttava journalisti on hankkinut kauppaamansa kokemuksen kuukausipalkkaisena.

Pelastuvatko tiedotusvälineet eli journalistiset tuotteet? Pelastuuko journalismi? En tiedä, mutta jos edes jokunen journalisti pelastuisi. ●

Iso vatkaus

Toukokuussa julki tulleen esitutkintamateriaalin mukaan Helsingin huumerikospoliisin entinen päällikkö Jari Aarnio osasi käsitellä mediaa. Esitutkinnasta käy ilmi tiivis viestienvaihto toimittajien kanssa.

PAULA SALLINEN, TEKSTI • ANNA-KAISA JORMANAINEN, KUVITUS

Toukokuun viimeisenä päivänä vuonna 2013 **Jari Aarnio** lähetti *Suomen Kuvalehden* toimittajalle tekstiviestin. "Tais tulla pommi."

Tuntia aiemmin Aarnion alainen oli kirjautunut poliisin epäiltyjen rekisteriin, epriin. Hän syötti haksanat salo AND turku AND enkeli ja salo AND hells AND angels. Sen jälkeen poliisi lähetti Aarniolle viestin, jossa hän vahvisti, että entinen formulakuski **Mika Salo** löytyi rekisteristä.

Epäiltyjen rekisteri (epri) on keskusrikospoliisin (KRP) ylläpitämä rekisteri, johon poliisi kirjaa ihmisiä, joita epäillään rikoksista tai rikokseen myötävaikuttamisesta. Koska Aarniolla ei ollut käyttöoikeuksia epriin, hän pyysi alastaan selvittämään Salon tiedot. Poliisikuulusteluissa alainen sanoi, että haut liittyivät työhön.

Vajaan tunnin päästä tieto Salosta oli *Suomen Kuvalehden* toimittaja **Pekka Anttilalla**. Kesän aikana Salosta ja epristä ei kuulunut juttua. Elokuun lopulla Aarnio kuittaili Anttilalle uutisen päällä istumisesta.

"Sulla oli jo juttu etkä tehnyt. Mitä sä nyt panttaat?" Aarnio tekstasi.

Myöhään illalla he jatkoivat viestittelyä Salosta.

"Mitä mieltä oot: onko juttu vielä ajankohtainen", Anttila kysyi.

"Salo on aina ajankohtainen. Niin kauan ku KRP on julkisesti väittänyt sen olevan ammattirikollinen", Aarnio vastaa.

"Tee se juttu salosta. Kova case. Ja kaikki siteeraa aal-lonharjaa [Anttilan lempinimi]."

AARNIOLE ON TÄHÄN MENNESSÄ luettu syytteet 30 rikoksesta, ras-kaimmat törkeistä huumausainerikoksista. Kesäkuun alussa Aarnio tuomittiin vuodeksi ja kahdeksaksi kuukaudeksi ehdottomaan vankeuteen muun muassa virka-aseman väärinkäyttämisestä sekä lahjuksen ottamisesta. Tuomio liittyi ns. Trevoc-haaraan. Aarnio myös menetti virkansa.

"Onko käynyt niin, että Aarnio on pystynyt vedättämään yksittäisiä toimittajia tai jopa useita tiedotusvälineitä?"

Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja Risto Uimonen

Osa syyteistä liittyi Salo-vuotoon, jossa Aarniota epäillään virkarikoksista. Aarnio on kiistänyt syytteet. Aarniota epäillään myös Putin-vuodosta MTV3:lle, mutta esitutkinta on vielä kesken.

Tiivis viestien vaihto käy ilmi esitutkintamateriaalista, joka tuli julkiseksi toukokuun lopulla. Sen perusteella Aarnio jakoi muutamille toimittajille tietoa poliisin rekistereistä. Vuodoissa toistui usein sama kaava: Aarnion alainen teki rekisterihaun ja kertoi tiedot esimiehelleen. Tämä lähetti tiedot toimittajalle tai sopi tapaamisen.

Salovuotoa käsitellään käräjillä tammi-kuussa. Ensimmäistä kertaa Suomen oikeushistoriassa syyttäjä yrittää murtaa toimittajan lähdesuojan saadakseen paremman näytön. Anttilaa ja MTV3:n toimittajaa **Pekka Lehtistä** kuullaan oikeudessa todistajina. Poliisikuulusteluissa toimittajat eivät myöntäneet eivätkä kiis-

täneet viestittelyään Aarnion kanssa, vaan vetosivat lähdesuojaan. Anttila sanoo, että hän tekee niin myös oikeudessa.

Anttila ja Lehtinen eivät halunneet kommentoida Aarnio-viestejä *Journalistille*.

TOIMITTAJIEN JA AARNION TIETOJENVAIHTO oli ajoittain päivittäistä. Toimittajat myös luetuttivat jutturaakileita ja käsikirjoituksia Aarniolla, eikä hän epäröinyt käyttää punakynää. Kaverillisissa viesteissä toivotettiin juhannukset, sadateltiin jalakapallomaajoukkuetta ja kehuttiin **Reijo Mäen** uusinta.

Ja kun *Alibi* julkaisi syksyllä 2013 jutun "Huumeepoliisin pomo vainon kohteena",

Anttila riemuitsi.

"Erittäin posia! Joku teidän kavereista puhunut. Kaisla saa kyytiä vaikkei nimeä mainita-kaan."

Kaisla viittaa esitutkimusmateriaalin mukaan *Helsingin Sanomien* toimittajaan **Susanna Reinbothiin**, joka kirjoitti Aarnion uusista virkarikosepäilyistä. *Alibin* juttu julkaistiin pari viikkoa *Hesarin* jutun jälkeen.

AARNIO KÄYTTÄÄ SANAA VATKAAMINEN, kun hän tarkoittaa asioiden selvittämistä tai junailua. Jos epäilyt pitävät paikkansa, yksi röyhkeimmistä "vatkauksista" mediassa liittyy kännyköiden IMEI-koodiutisointiin.

Syksyllä 2012 Helsingin käräjäoikeudessa alkoi oikeudenkäynti, joka koski hasistynnyreiden salakuljetusta Hollannista. Noin kuukausi ennen oikeudenkäyntiä Aarnio oli vinkannut Lehtiselle, että kännyköiden IMEI-koodeja oli mahdollista kopioida. "Kännyköiden koodikuplaa" käsiteltiin *45 minuuttia* -ohjelmassa pari viikkoa ennen oikeudenkäyntiä. Ohjelmassa kyseenalaistettiin televalvontatietojen käyttö rikostutkinnassa.

Samainen jakso esitettiin pari viikkoa myöhemmin Helsingin käräjäoikeudessa. Puolustuksen mukaan ohjelma osoitti,

että KRP:n televalvontanäyttö oli hataraa. Esitutkinnasta käy ilmi, että Aarnio piti tiiviisti yhteyttä puolustusasianajajaan. Aarnion epäillään antaneen uutisvinkin, jotta ohjelmaa voisi käyttää osana puolustusta. Aarnion epäillään myös junailleen hasiksen salakuljetusta.

AARNIO OLI TOIMITTAJILLE ARVOKAS LÄHDE:

epriin liittyvät paljastukset olivat suuria skuppeja. Ne myös herättivät kovaa kritiikkiä KRP:n epri-kirjauksia kohtaan. Ne paljastivat, kuinka leväperäisesti rekisteriä käytettiin. Rekisterin puutteellisesta valvonnasta on nostettu kolme syytettä.

Olisiko toimittajien silti pitänyt pohtia kriittisesti Aarnion motiiveja? Ja onko niillä merkitystä, jos tieto on oikein ja merkittävä?

"Jokaisen jutunteon yhteydessä arvioidaan ja punnitaan lähteiden motiiveja perusteellisesti. Niiden pohtiminen on toimittajan perustyytä", Anttila kertoo.

Julkisen sanan neuvoston puheenjohtajan **Risto Uimosen** mukaan lähteen motiivien arviointi ei saa estää yhteiskunnallisesti merkittävän ja paikkansa pitävän tiedon julkaisua. Aarnion tapauksessa arviointi on kuitenkin aiheellista.

"Yksittäisten rikos- ja oikeustoimittajien olisi syytä käydä kriittisesti läpi omaa toimintaansa ja miettiä, onko käynyt niin, että suhteet olivat niin läheiset, että Aarnio on pystynyt vedättämään yksittäisiä toimittajia tai jopa useita tiedotusvälineitä", hän sanoo.

"Tämä on omantunnonkysymys." ●

Toimittajan armoilla

Näyttelijä Krista Kosonen sekä muusikot Anssi Kela ja Niklas Varisto kertovat kokemuksistaan haastatteluiden antamisesta.

HEIDI PELANDER, TEKSTI • KAI WIDELL, KUVAT

Näyttelijä **Krista Kosonen** joutui eduskuntavaalien jälkeen keskelle omi-
tuista kuplakohua.

Kohu alkoi *Helsingin Sanomien* jutusta, jossa kulttuurialan vaikuttajilta kysyttiin mielipidettä vaalituloksesta. Kosonen sanoi jutussa, että ei tunne ketään perussuomalaisia äänestänyttä.

Hän sanoi myös, että vaalitulos ei edusta hänen Suomeaan ja arveli elävänsä ”helsinki-iläisessä kulttuurikuplassa”. Alkoi kii-
vas nettikeskustelu. Osassa kommentteista Kosonen leimattiin ylimieliseksi eliitin edustajaksi, joka ei edes halua tuntea perussuomalaisia ja ajattelee heidän olevan rasisteja.

Sitaatit alkoivat elää omaa elämäänsä keskustelupalstoilla ja blogeissa. Toimittajat tekivät jatkojuttuja ja kommentteja. Alkuperäinen viesti hämärtyi.

”Huomasin hyvin nopeasti, että enää ei edes keskusteltu siitä, mitä olin sanonut”, Kosonen toteaa *Journalistille* toukokuun lopussa.

Myös toimittajat ottivat kantaa Kososen lausumiin. Esimerkiksi *Iltä-Sanomien* päätoi-

mittaja **Ulla Appelsin** totesi pitkässä kolumnissaan, että Kosonen ei kommentistaan päätellen haluakaan tuntea perussuomalaisia äänestäneitä. Appelsinin mielestä kommentteillaan Kosonen ”osoitti halveksuntaansa kollektiivisesti” sadoilletuhansille äänestysvoikeuttaan vaaleissa käyttäneille.

Paljolti positiivista julkisuutta saanut Kosonen osasi odottaa, että jossain vaiheessa on pakko tulla ”jotain paskaakin”.

”Uskon, että minut ymmärrettiin esimerkiksi iltapäivälehdissä tahallaan väärin ja siinä oli populismiakin takana. Uskon, että se oli vain ilkeilyä.”

Kohun aikana Kosonen antoi *A-studiolle* haastattelun. Hän halusi kertoa, mitä tarkoitti, jos asia oli kerran niin helppo ymmärtää väärin. Hänen mukaansa kuplalausunto oli itsekritiikkiä: hänestä on huono asia, että hän ei satu tuntemaan ketään perussuomalaista. Kososen mielestä kaikkien olisi hyvä havahtua siihen, että oma lähipiiri koostuu usein samalla tavalla ajattelevista ihmisistä.

”Toisaalta uskon, että he, jotka haluavat käsittää väärin, he myös käsittävät väärin.”

Kosonen kertoo, että alkuperäinen juttu oli tiukka tiivistys pitkästä puhelinhaastattelusta, ja

Väärinkäsitetty. Näyttelijä Krista Kosonen joutui vaalien jälkeen keskelle kohua, kun toimittajat ryhtyivät tulkitsemaan hänen lausuntojaan.

KUVA: AJ SAVOLAINEN

Yllättäviä otsikoita. Muusikko Anssi Kela ihmettelee, miksi hänen isänsä kuolema nousee säännöllisesti otsikoihin.

hänen sanomansa typistyi melko mustavalkoiseksi. Kohua ja sen mittakaavaa hän ei juttun perusteella osannut aavistaa.

KOSONEN MUISTAA toisenkin tapauksen, jossa sai tuntea toimittajien työtapojen nurjan puolen. Hänestä tehtiin iltapäivälehteen juttu 30-vuotissyntymäpäivänsä kynnyksellä. Pitkän, enimmäkseen töihin keskittyvän haastattelun aikana toimittaja kysyi ohimennen, että haittaavatko rypyt. Kosonen tokaisi, että ei. Juttu otsikoitiin ”Krista Kosonen: rypyt eivät haittaa”.

”Laitoin lehdelle palautteen, että kysytäänkö esimerkiksi **Aku Hirviniemeltä**, että haittaavatko rypyt. Jutusta tuli sellainen kuva, että olen itse halunnut sanoa, että minua eivät sitten haittaa nämä rypyt.”

Kososen mielestä naistenlehtien ja iltapäivälehtien rakentama naiskuva on usein tylsä ja yksipuolinen, koska naisilta ja miehiltä kysytään eri asioita. Hän toteaa, että hänestä on tehty monta lehtijuttua, joista hän ei tunnista itseään.

Kososen mukaan jutut ovat yleensä positiivisia, siirappisiaakin. Suoranaisia virheitä ei kuitenkaan välttämättä ole. Hänen vieras-

tamansa naiskuva syntyy pienistä sanavalinnoista ja vivahteista: hänestä siinä on vissiro, kirjoitetaanko esimerkiksi ”Hirviniemi toteaa” vai ”Krista naurahtaa”.

Kosonen on perhehaaveista ja parisuhteista kiinnostuneille toimittajille haastava pala, sillä hän ei puhu julkisuudessa yksityiselämästään. Hän kertoo olleensa todella epäluuloinen toimittajia kohtaan uransa alkutaipaleella.

”Siitä on päästy paljon eteenpäin. Haluan, että ihmiset näkevät työt, jotka olen tehnyt. Ajattelen julkisuutta sellaisena molemminpuolisena pelinä.”

MUUSIKKO ANSSI KELA on myös saanut osansa toimittajien yllättävistä journalistisista valinnoista. Huhtikuun lopulla *Iltalehden* kannessa luki, että ”Anssi Kela avautuu isänsä traagisesta kuolemasta”. Kela kertoi haastattelun taustoista Facebook-sivuillaan, koska hänestä lööpistä jäi helposti sellainen kuva, että hän ratsastaa henkilökohtaisella tragedialla myydäkseen uutta levyään.

Kelan mukaan hänellä ei ole mitään tarvetta avautua isänsä kuolemasta, vaan siitä kysyttiin haastattelussa. Hänen isänsä kuoli

auto-onnettomuudessa vuonna 1985.

Kela kertoo *Journalistille*, että hän arveli jo haastattelua antaessaan, että asia vedetään kärkeen. Hän tietää, että lööpit tekee joku muu kuin haastattelun tehnyt toimittaja. Hän on huomannut, että samat aiheet kiertävät otsikoissa.

”Aina muutaman vuoden välein isä kaivetaan haudasta.”

Hämmäntävin tapaus Kelalle sattui vuonna 2008. Hän kertoi haastattelussa tuoreen romaaninsa sosiaalisesti kyvyttömästä päähenkilöstä ja oli tutkinut kirjoitustyön taustaksi aspergerin syndroomaa. Haastattelussa hän totesi leikkimielisesti, että asperger-oireet sopivat häneen. *Iltalehden* kannessa luki ”Anssi Kela pelkää: aivohäiriö varjostaa loppuelämää!”

”Sitten rupesi tulemaan huolestuneita puheluita sukulaisilta, ja ihmiset esittivät surunvalitteluja mutsille, kun pojalla on vakava aivohäiriö.”

Kelan mielestä lööpeillä on isompi merkitys kuin itse jutulla, koska suurin osa ihmisistä muodostaa käsityksensä niiden perusteella lukematta juttua.

Yleisesti kirjoittavat toimittajat hoitavat leiviskänsä Kelan kokemuksen mukaan kunnialla. Hän ei koe, että hänen sanomisiaan olisi itse jutuissa vääristelty. Sitaatteja hän on joutunut oikomaan harvoin.

SUOMALAISTA POPMUSIIKKIA soittavan Egotripin yhtyeen kitaristi ja toimittaja **Niklas Varisto** on vuosien varrella ollut paljon tekemisissä toimittajien kanssa.

Hän ei aina ole tunnistanut itseään suorista sitaateista. Varisto uskoo, että kyse on ollut viattomista virheistä: bändihaastattelussa hänen suuhunsa on laitettu jonkun muun haastateltavan sanomiset tai muuten ymmärretty väärin. Ehkä toimittajalla on ollut kiire, tai hän ei ole käyttänyt nauhuria, Varisto miettii.

Hänellä on sisäpiirin näkökulma haastatteluiden tekoon, sillä hän on toimittaja itsekin yli 20 vuoden kokemuksella. Hän on työskennellyt muun muassa STT:ssä. Varisto pitäisi uhkarohkeana lähteä tekemään pitkää haastattelua ilman nauhuria.

Hän arvelee, että kysymys on ammattitaidosta, kokemuksesta ja muististakin. Hänestä väärinymmärrysten välttämiseksi pitäisi joko pystyä kuuntelemaan keskustelu uudelleen tai pyytää haastateltavalta tarvittaessa tarkennusta jälkeinpäin.

”Pitää olla sillä tavalla uskollinen, että ei

Jutusta tuli sellainen kuva, että olen itse halunnut sanoa, että minua eivät sitten haittaa nämä rypyt.

Näyttelijä Krista Kosonen

keksi omia sitaatteja sen perusteella, miten muistelee, että haastattelussa sanottiin.”

Toimittajataustansa takia Varisto seuraa uutisvirtaa kriittisesti, koska tietää, että uutisia tehdään kiireessä. Hän hämmästelee, miten kritiikittömästi sosiaaliseen mediaan linkitettyjä juttuja luetaan.

”Aika paljon jutuista haetaan vahvistusta omille näkemyksille.”

VARISTO TUNNISTAA kuplakeskustelusta ajalle tyypillisen ilmiön, jossa yksittäiset sanomiset lähtevät leviämään internetissä kulovalkean tavoin. Hänestä printtimedia soveltuu parhaiten harkitusti kirjoitetuille jutuille, ei nopeaan raflaavien otsikoiden tuotantoon.

Hän huomauttaa, että suorassa radio- tai televisiohaastattelussa toimittaja ja haastateltava ovat tasapuolisissa roolissa, kun keskustelu on kaikkien kuultavissa. Printissä toimittajan valta ja vastuu jutun kehystäjänä korostuvat.

”Kirjoittavalla toimittajalla on suuri vastuu siitä, että tilanne ei vääristy ja ettei se, mitä on sanottu, kärjisty väärellä tavalla.”

Variston mielestä nopeus on journalismin vihollinen. Kiireessä saatetaan joutaa faktojen tarkistuksesta ja huolellisesta pohdinnasta. Varisto on miettinyt, halutaanko juorulehdissä edes tarkistaa faktoja, jos kohu poikii klikkauksia ja jatkojuttuja monta päivää.

”Jos asia olisi alun perin tutkittu perin pohjin, ehkä se ei olisi niin mustavalkoinen, miltä aluksi vaikuttaa.”

Variston mielestä on selvää, että haastateltavakaan ei ole ”syyntakeeton”. Kaikki mitä haastattelussa sanoo, on mahdollista käyttää. Toimittajalla on valta päättää, mitä juttuun poimitaan. Raflaavan otsikkorevitelyn uhriksi Egotrippi ei Variston mielestä ole joutunut.

”Ei meistä ehkä niin raflaavia otsikoita saa, eikä ehkä monesta muustakaan vääristelmättä tai kärjistämättä asioita.”

USEIN KOHUJA aiheuttavat yksittäiset sitaatit, joiden syntyprosessista lukija tietää vain vähän. Toimittaja ja tutkija **Lauri Haapanen** tekee Helsingin yliopistossa väitöskirjaa puheen muokkaamisesta sitaateiksi lehtijutuihin. Hän kaipaasi avoimuutta lukijoiden suuntaan siitä, miten sitaatit syntyvät.

Tavallinen lukija käsittää suoran sitaatin sanatarkkana lainauksena. Näin puhuvat Haapasen mukaan myös alan oppaat ja toimittajat. Haapasen tutkimissa jutuissa sitaatteja muokattiin kuitenkin välillä rajustikin.

”Siellä oli joitain pätkiä, joita ei haastattelussa ole sanottu ollenkaan.”

Haapasen mukaan hänen haastattelemissaan toimittajilla oli muokkauksille perustellut syyt. Muokkauksella selkeytettiin haastateltavan sanomaa tai terävöitettiin jutun kerrontaa. Sitaaiteilla luonnehdittiin puhujaa ja tuotiin uskottavuutta jutussa kerrotuille faktoille. Puhekieli muokattiin yleensä yleiskieleksi.

Haapanen muistuttaa, että myös konteksti vaikuttaa sitaatin tulkintaan. Hän kertoo esimerkin *Helsingin Sanomien* Tapanilan raiskauksen liittyvästä uutisoinnista maalis-kuulta. Juttu ei kuulu Haapasen tutkimusaineistoon. Uutisjutussa rikoskomisario **Jyri Hiltunen** sanoi, että uhriksi joutunut ”nainen ei loukkaantunut fyysisesti vakavasti tapahtuneessa”.

Päivää myöhemmin *HS.fi:ssä* ilmestyi kolumni otsikolla ”Eikö poikajoukon tekemä raiskaus tuo vakavia fyysisiä vammoja?”, jossa viitattiin Hiltusen kommenttiin.

”Jos poliisi todella vähätteli uhria, miksi sitä ei ollut kirjoitettu juttuun selvästi? Tai jos poliisi ei vähätellyt, miksi kommentti otti

vahvasti sen kannan,” Haapanen ihmettelee.

Haapanen oli yhteydessä uutisjutun kirjoittaneeseen toimittajaan, joka kertoi, että sitaatti oli sanatarkka vastaus kysymykseen ”loukkaantuiko uhri vakavasti tapahtuneessa?”. Toimittaja kertoi Haapaselle tulkinneensa vastauksen neutraaliksi ja pyrkineensä sen sellaisena uutiseen kirjoittamaan.

Haapanen ihmettelee, miksi saman lehden toinen toimittaja käytti sitaattia kolumnissaan esimerkkinä vähättelystä. Hän kuitenkin korostaa, ettei halua tuomita kenenkään toimintaa, koska mitään virallista säännöstöä sitaattien käsittelyyn ei ole.

Poliisin yksittäinen kommentti aiheutti vilkkaan keskustelun kommenttipalstoilla ja somessa. *Journalistin* tavoittama Hiltunen ei halunnut kommentoida tapausta.

HAAPASEN MIELESTÄ yksi ratkaisu avoimuuden lisäämiseksi olisi julkaista haastattelunauhoja netissä. Tällöin lukijalla olisi mahdollisuus päästä alkuperäisen keskustelun äärelle ja arvioida, millaisen vuoropuhelun tulos huomiota herättänyt sitaatti oli.

”Se voisi toimia joidenkin, mahdollisesti ristiriitoja aiheuttavien asioiden kanssa. Mutta olisi naiivia ehdottaa, että kaikkien nauhojen pitäisi olla netissä.”

Haapasen mukaan on selvää, että sitaatteja muokataan: se on usein palvelus sekä haastateltavaa että lukijaa kohtaan, sillä puhuttu kieli on hyvin erilaista kuin kirjoitettu kieli. Jutuilla on tiukat määrämät, johon rönseylevästäkin puheesta tehty sitaatit on mahdutettava.

Haapanen on havainnut, että sitaattien muokkauskäytännöistä ei puhuta edes toimituksissa. Hän kaipaasi keskustelua käytännöistä ja niiden kommunikointia ja perustelua myös lukijoille.

Pikakirjoituksen maailmanmestari

Popyhtye Egotripin Niklas "Skele" Varistolla on ollut kitara kädessään 12-vuotiaasta saakka, mutta mies on myös ammattitoimittaja.

Toimittajaopinnot tulivat Niklas Varistolle ajankohtaiseksi parikymppisenä, kun piti "opiskella oikea työ".

"Kieli ja sanat ovat olleet tärkeä osa elämää jo nuorena.

Musiikkia opiskelin erinäisistä kirjoista ja lehdistä omilla ehdoilla."

Varisto aloitti toimittajaopinnot vuonna 1993, samoihin aikoihin Egotripin perustamisen kanssa. Bändikuviot venyttivät valmistumista vuoteen 2001. Varisto on työskennellyt STT:lle vuodesta 1998, vuosituhanen alussa tiiviimmin ja nykyään satunnaisemmin.

Vaikka toimittajanhommat ovat jääneet taka-alalle, Varistolla on sekä toimittajan että muusikon ammatti-identiteetti. Kitaristina hän on itseoppinut.

VARISTO ON MYÖS poikkeuksellisen taitava pikakirjoittaja. Hän pystyy taltioimaan paperille suomeksi tai ruotsiksi jokaisen tavallisella puhenopeudella lausutun sanan. Se tarkoittaa yli 300 tavua minuutissa.

Pikakirjoitus on symboleihin ja lyhenneisiin perustuva kielijärjestelmä, joka näyttäytyy maallikolle käsittämättöminä koukeroina. Varisto kuuli siitä äidiltään 14-vuotiaana ja otti asiasta selvää tietosanakirjasta. Ajatus "salakielestä" sai varhais-teinin innostumaan, ja hän oppi perusteet kirjekurssilla.

"Jos haluaa oppia kirjoittamaan puhe-opeutta, siihen menee joitain vuosia."

Varisto osallistuu säännöllisesti pikakirjoituskilpailuihin. Hän on pikakirjoituksen monikielikipailun maailmanmestari vuodelta 2003, jolloin hän taltioi paperille puheet 11 eri kielellä.

Variston unelmana oli työ eduskunnassa, joka oli pikakirjoittajien kehto ennen nauhureiden yleistymistä. Varisto ei ehtinyt eduskuntopikakirjoittajaksi, mutta hänellä on osa-aikatyö eduskunnan pöytäkirjatöimistössä. Hän kuuntelee istunnot ja stilisoi istuntopöytäkirjojen kielen.

Pikakirjoituksesta on iso hyöty myös toimittajan työssä: muistiinpanot saa tehtyä tarkasti ja nopeasti ja voi keskittyä enemmän haastateltavaan. Varisto kirjoittaa pikakirjoituksella kaiken, mitä ulkopuolisten ei tarvitse ymmärtää, kauppalaputkin.

Suomalaisten pikakirjoittajien kärki on terävä mutta kapea, ja opettajia on aina vain vähemmän. Varisto toivoo, että yhä useampi innostuisi lajista. Paasata ei voi, koska oppiminen on omasta motivaatiosta kiinni.

Varisto on tottunut elämässään siihen, että elanto tulee monesta paikasta. Nyt musiikkirintamalla on kiire, koska Egotrip-
pi julkaisi uuden *Vuosi Nolla* -levynsä maaliskuussa.

"Julkaisun jälkeen saattaa olla 50–100 keikkaa, jos katsoo vuoden eteenpäin."

Vaikka kieli ja kirjoittaminen ovat sydäntä lähellä, Varistosta ei tullut laulujen sanoittajaa. Musiikkilyriikoiden runollisen kielen kirjoittaminen ei tunnu omalta. Hän kertoo olleensa fakta-addikti jo lapsena.

"25-osainen tietosanakirjasarja oli Google-ni aikoinaan pienenä, etsin siitä päivittäin jotain tietoa." •

Heidi Pelander

NIKLAS VARISTO

- Egotripin kitaristi, toimittaja ja pöytäkirjasihteeri eduskunnassa.
- Kaksikielinen, opiskellut toimittajaksi Svenska social- och kommunalhögskolanissa Helsingin yliopistossa.
- Suomen Pikakirjoittajayhdistyksen puheenjohtaja.
- Pikakirjoituksen monikielisyden maailmanmestari vuosilta 1998 ja 2003. Kirjoitti nousevan nopeuden kilpailuissa 343 tavua minuutissa suomeksi vuonna 2009 ja 328 tavua minuutissa ruotsiksi vuonna 1998.

Pikakirjoittaja. Muusikko ja toimittaja Niklas Varisto pystyy tallentamaan paperille jokaisen puhutun sanan.

Lehden linja olemme me

Iltalehden Kreetta Karvalan ja Jyrki Vesikansan mielestä digiaika vaatii myös pääkirjoittajilta avoimuutta ja vuorovaikutusta lukijoiden kanssa. He kirjoittavat pääkirjoituksensa nyt omalla nimellään.

JANNE SALOMAA, TEKSTI • MEERI UTTI, KUVAT

Lehdistöneuvos **Jyrki Vesikansa** muistaa hyvin työpäivän 19. syyskuuta 1964. Silloin hän sai ensimmäistä kertaa tehtäväkseen kirjoittaa pääkirjoituksen.

Vesikansa oli 22-vuotias *Uuden Suomen* osa-aikainen ulkomaantoimittaja, ja teksti käsitteli 20 vuotta aiemmin solmittua välirauhansopimusta. Historiaa opiskellut Vesikansa kirjoitti, että Neuvostoliitto vaati kesäkuussa 1944 Suomelta ehdotonta antautumista. Neuvostoliiton suurlähetystö oli kuitenkin eri mieltä.

”Päätoimittaja **Pentti Poukka** sai heti soiton Tehtaankadulta. Tutkijat kiistelevät yhä siitä, kumpi näkemys on oikea.”

Poukka kuitenkin piti Vesikansan tekstistä, ja nuori toimittaja sai jatkaa pääkirjoitusten tekemistä. Sittemmin Vesikansasta on tullut todennäköisesti Suomen lehtihistorian kokenein pääkirjoittaja: hän on kirjoittanut pääkirjoituksia jo puoli vuosisataa lähes yhtäjaksoisesti.

Sinä aikana mediamaailma on mullistunut. *Uusi Suomikin* lopetettiin 1991, ja Vesikansa siirtyi *Iltalehteen*. Pääkirjoituksen formaatti on silti säilynyt varsin muuttumattomana.

Jotakin uutta Vesikansan pääkirjoituksissa kuitenkin on: hänen nimensä ja kuvansa.

MAALISKUUSTA LÄHTIEN ILTALEHTI on sig-

neerannut pääkirjoituksensa, ensimmäisenä isona suomenkielisenä sanomalehtenä. Hieman aiemmin käytäntöön ehtivät siirtyä puoluelehdet *Demokraatti* ja *Kansan Uutiset*.

”Digiaikana uutistyössä korostuvat reaaliaikaisuus, avoimuus, vuorovaikutteisuus ja persoonallisuus. Ihmiset ovat mieluummin tekemisissä ihmisten kanssa kuin kasvottomien mediayritysten kanssa”, kertoo *IL:n* pääkirjoitustoimittaja **Kreetta Karvala**.

Karvala koordinoi *Iltalehden* pääkirjoitusuudistusta. Toisena isona asiana uudistuksessa *Iltalehti* alkoi julkaista pääkirjoituksensa netissä jo iltaisin, välittömästi kirjoitusten valmistuttua. Uudistuksen

myötä pääkirjoitusten lukijamäärä netissä lähes seitsenkertaistui.

Iltalehden pääkirjoittajat kannattivat yksimielisesti anonyymiydestä luopumista. Jyrki Vesikansa kertoo tottuneensa käytäntöön jo yli 40 vuotta sitten, jolloin hän oli kirjeenvaihtajana Saksassa.

”Aiemminkin kovin moni on tunnistanut tekstini. Ehkä signeeraus kannustaa laadukkuuteen.”

Myös ruotsalaisissa ja suomenruotsalaisissa lehdissä pääkirjoitusten allekirjoittamisella on pitkät perinteet. *Hufvudstadsbladetin* silloinen päätoimittaja **Jan-Magnus Jansson** päätti julkistaa kirjoittajien nimet jo 1970-luvulla.

VESIKANSA ON OLLUT ELÄKKEELLÄ vuodesta 2009. Silti hänen kynästään syntyy yhä pari pääkirjoitusta viikossa. Lisäksi Vesikansa johtaa kahden viikon välein kokousta, jossa *Iltalehden* pääkirjoittajat keskustelevalle päätoimittaja **Petri Hakalan** kanssa ajankohtaisista aiheista ja pohjustavat lehden linjaa.

Vesikansan ja Karvalan lisäksi pääkirjoituksia kirjoittavat myös politiikan toi-

”Aiemminkin kovin moni on tunnistanut tekstini. Ehkä signeeraus kannustaa laadukkuuteen.

Lehdistöneuvos Jyrki Vesikansa

mittaja **Juha Keskinen**, freelancer **Marketta Mattila** ja päätoimittaja Hakala itse. Hakala edustaa pääkirjoituskokouksissa toimituksen johdon ääntä, sillä vastaava päätoimittaja **Kari Kivelä** osallistuu suunnittelupalavereihin harvoin.

Lehden periaatelinja kuitenkin on Kivelän kirjoittama. Se kuuluu: ”*Iltalehti* on poliittisesti sitoutumaton ja riippumaton kansanvallan puolustaja. Se pyrkii edistämään taloudellista ja henkistä hyvinvointia, oikeudenmukaisuutta sekä yksilön vapautta ja yritteliäisyyttä.”

Linja on tiivistelmä *IL:n* ohjeistosta. Toimituksen sisäisessä oppaassa on pääkirjoituksen tekemisestä pari sivua. Siihen

on kirjattu muun muassa, että *Iltalehti* kannattaa yleistä asevelvollisuutta ja on pääsääntöisesti poliisin puolella.

Kaikkiin merkittäviin asioihin oppaassa ei toki ole kantaa, etenkin kun maailma pääkirjoittajien ympärillä muuttuu jatkuvasti. Tänä ja viime vuonna *Iltalehden* pääkirjoittajat ovat keskustelleet kokouksissaan paljon etenkin Ukrainan kriisistä ja suhtautumisesta Venäjään. Viisi kirjoittajaa ovat pohtineet, miten kansainvälisen oikeuden periaatteet ja valtapoliittikat realiteetit sovitettaisiin parhaiten yhteen.

”Signeeraus sallii kirjoittajille enemmän vivahteita, mutta pääkirjoituksilla on edelleen oltava linjansa”, Vesikansa sanoo.

”Linjaa voi tarkistaa, mutta järjestyneesti. Siitä ei ole kenellekään iloa, jos pääkirjoitukset jatkuvasti kumoavat toistensa kantoja.”

Karvala lisää, että kenenkään pääkirjoittajan ei tarvitse, eikä pidäkään, kirjoittaa omaa vakaumustaan vastaan.

”Aina on mahdollisuus pyytää toista kirjoittamaan pääkirjoitus, jos ei ole samaa mieltä kuin leh-

den kanta.”

Kaksikymmentäkolme vuotta *Iltalehden* pääkirjoituksia tehnyt Vesikansa ei kuitenkaan muista yhtään tällaista tilannetta. Hieman sulatteleminen hänellä oli silti siinä, että *IL* asettui tukemaan tasa-arvoista avioliittolakia.

”Kaikilla pitää olla ilman muuta samat oikeudet, mutta pidin parempana vaihtoehtona, että olisi säädetty yhtäläinen parisuhdelaki ilman avioliitto-sanaa.”

Vesikansa ei kuitenkaan pitänyt asiaa useimmille suomalaisille kovin merkittävänä ja taipui muiden pääkirjoittajien ja kansalaisaloitteen näkemyksen taakse.

Iltalehti toivoo signeerausten lisäävän keskustelua pääkirjoittajien ja lukijoiden välillä. Palaute onkin jonkin verran lisääntynyt.

”Pääkirjoituksista tulee yleisesti ottaen asiallisempaa palautetta kuin muista jutuista”, Karvala kertoo.

Pääkirjoitus on ainoa juttutyyppi, jossa yksittäinen toimittaja pääsee kirjoittamaan koko lehden nimissä. Allekirjoitetuinakin *Iltalehden* pääkirjoitukset ovat

”Puolueen jäsenyys ei ole este pääkirjoitusten tekemiseen. Uskon kaikessa professionaalisuuteen.

IL:n pääkirjoitustoimittaja Kreetta Karvala.

yhtä kuin lehden linja.

”Se tuo vastuuta”, Karvala sanoo.

Silti hän ei koe itseään vallankäyttäjäksi. Vesikansa sen sijaan uskoo, että pääkirjoitukset voivat vaikuttaa, kun poliitikot ja virkamiehet muodostavat käsitystä yleisestä mielipiteestä.

Molempien pääkirjoittajien mukaan heillä on suuri vapaus. Vesikansa sanoo, ettei *IL:n* päätoimittaja ole koskaan puutunut hänen teksteihinsä. Hän kuitenkin lähettää tekstinsä etukäteen päätoimittajille silloin, kun ottaa voimakkaasti johonkin asiaan kantaa.

PÄÄKIRJOITUSTEN KUTEN KOKO suomalaisen sanomalehdistön historia on poliittinen. *Iltalehti* aloitti ilmestymisensä vuonna 1980 kokoomustaustaisen *Uuden Suomen* iltapäiväpainoksena. Karvala ja Vesikansa toteavat *IL:n* kannattavan markkinataloutta ja yritteliäisyyttä. He kuitenkin kiistävät, että pääkirjoitukset mukailisivat kokoomuksen kantoja, vaikka Vesikansa onkin puolueen jäsen.

”Jäsenyyden takia yritän olla erityisen kriittinen juuri kokoomusta kohtaan”, hän sanoo. ”Ja on meillä muitakin puoluekantoja ollut edustettuna.”

Marketta Mattila oli kevään eduskuntavaaleissa vihreiden ehdokkaana, mutta palasi karanteenin jälkeen pääkirjoitustiimiin toukokuun lopulla.

”Puolueen jäsenyys ei ole este pääkirjoitusten tekemiseen. Uskon kaikessa professionaalisuuteen”, Karvala sanoo.

”Itse en kuulu mihinkään puolueeseen.”

Marketta Mattila kirjoittaa *Iltalehden* pääkirjoituksia freelancerina, kuten eläkkeellä oleva Vesikansakin. Karvalan mie-

”Pääkirjoitukset noudattavat päätoimittajan määrittämää linjaa.”

Helsingin Sanomat on kahden vuoden ajan julkaissut joka päivä kaikkien pääkirjoitustoimittukseen kuuluvien nimet. Toimituksen esimies **Matti Kalliokoski** pitää kuitenkin epätodennäköisenä, että *HS* luopuisi lähi-vuosina yksittäisten pääkirjoitusten anonyymydestä.

”Kirjoittajan henkilön korostaminen on toki edelleen trendi niin perinteisessä kuin sosiaalisessa mediassa, mutta paine *HS:n* pääkirjoituksissa kirjoittajien korostamiseen on pieni. Saamamme palaute koskee enemmän pääkirjoitusten sisältöä: asiavirheitä, epäselvää kieltä, logiikkaa, johtopäätöksiä tai tekstistä tulkittua maailmankuvaa.”

Maaseudun Tulevaisuuden päätoimittaja **Mikael Pentikäinen** toteaa, että anonyymiyys on *MT:lle* luontevaa, koska lehdellä on selkeä pääomistaja: etujärjestö Maa- ja metsätalous-

tuottajain Keskusliitto.

Ilkan päätoimittajan **Satu Takalan** ja *Lapin Kansan* päätoimittajan **Antti Kokkosen** mielestä nimen ja kuvan kanssa julkaistut pääkirjoitukset sekoittuvat kolumneihin. Samaa mieltä on *Keskisuomalaisen* päätoimittaja **Pekka Mervola**.

”Allekirjoitetut pääkirjoitukset heikentävät lehden institutionaalista roolia ja korostavat persoonia”, Mervola sanoo.

Iltalehden pääkirjoitustoimittaja Kreetta Karvala kummastelee kriittistä suhtautumista signeerauksiin.

”Me emme haluakaan olla pönäkän institutionaalisia vaan lähellä lukijaa. Pääkirjoitukset ovat kaikissa lehdissä aina yksilön kirjoittamia. Me vain teemme asian näkyväksi”, Karvala sanoo.

Janne Salomaa

lestä ei ole ongelmallista, etteivät kaikki pääkirjoittajat ole työsuhteessa.

”Meillä on yhteiset kokoukset, joihin kaikki osallistuvat, ja yhteiset linjaukset, joiden mukaan mennään. Kukaan kirjoittaa sitten pääkirjoituksensa missä kirjoittaa. Itsekin työskentelen paljon etänä.”

Vesikansa toteaa, että ajatus siitä, että pääkirjoittajien pitäisi olla työsuhteessa, on varsin uusi. Hänen uransa alkuvuosikymmeninä lehtien kantoja tehtaillivat paitsi freelancerit myös poliitikot ja etujärjestöjen sekä yritysten edustajat.

”Laadin itsekin Kansallispankin tiedotuspäällikkönä vuosina 1978–1983 säännöllisesti pääkirjoituksia *Uuteen Suomeen*, *Vaasa-lehteen* (nyk. *Pohjalainen*) ja *Kaupalehteen*. Kerran jopa keskustan *Suomenmaahan*.”

Tiedotuspäällikkö Vesikansa sai lehtien nimissä jopa vastustaa ulkomaalaisten pankkien pääsyä Suomeen.

”Pääkirjoitusten signeeraaminen on lopullinen irtiotto siihen aikaan”, hän sanoo. ●

Tutkija: Signeeratut pääkirjoitukset yleistyvät

Iltalehden pääkirjoitustoimittajat **Kreetta Karvala** ja **Jyrki Vesikansa** uskovat, että pääkirjoitusten signeeraus yleistyy tulevaisuudessa. Samaa mieltä on mediayrittäjä ja tutkija **Jyrki Pietilä**. Pietilä on tutkinut juttutyypien kehitystä suomalaisessa sanomalehti-journalismissa.

”Nimellisyyden – unohtamatta myöskään toimittajien kasvokuvia – lisääntyminen on ilmiselvä nykyilmiö. Toisaalta esimerkiksi kolumnipalstojen yleistyminen lienee vähentänyt tarvetta nimelliseen pääkirjoitteluun”, Pietilä sanoo.

Journalisti kysyi yhdestätoista suuresta tai keskikokoisesta sanomalehdestä, harkitsevatko ne pääkirjoitusten signeeraamista. Kymmenen lehteä vastasi kyselyyn. Kaikki vastaajat suhtautuivat varsin kielteisesti anonyymiydestä luopumiseen.

”Pääkirjoitukset ovat lehden linja, eivät

yksittäisen toimittajan”, sanoo *Turun Sanomien* päätoimittaja **Kari Vainio**.

”Lukijalla on oikeus tietää, mikä on lehden kantaa päivänpolttaviin kysymyksiin, ja siihen anonyymi pääkirjoitus on yhä loistava väline”, toteaa *Ilta-Sanomien* päätoimittaja **Tapio Sadeoja**.

Aamulehden päätoimittaja **Jorma Pokkinen** kertoo, että pääkirjoitukset syntyvät yhteistyönä eivätkä edusta välttämättä täysin kirjoittajansa näkemystä. Myös *Karjalaisen* päätoimittaja **Pasi Koivumaa** sanoo, että pääkirjoittaja voi olla eri mieltä kuin lehti. ”Tällaisia ristiriitatilanteita toki vältämme ja sellaisia syntyy hyvin harvoin.”

Savon Sanomien päätoimittaja **Jari Tourunen** kertoo, että pääkirjoitusten tekijät saavat kolumneissaan olla eri mieltä lehden virallisen linjan kanssa.

Janne Salomaa

JYRKI VESIKANSA

● Vapaa kirjoittaja.

● *Iltalehden* pääkirjoitustiimin jäsen. Työskennellyt *Iltalehdessä* artikkelitoimittajana ja Uudessa Suomessa päätoimittajana, toimituspäällikkönä, taloustoimituksen päällikkönä sekä toimittajana.

● Filosofian lisensiaatti. Tehnyt Suomen historian lisensiaatintyön Uuden Suomen vuosien 1976–1991 historiasta. Kirjoittanut myös useita tietokirjoja. Saanut valtion journalistipalkinnon vuonna 2005 ja lehdistöneuvoksen arvonimen vuonna 2011.

KREETA KARVALA

● *Iltalehden* pääkirjoitustoimittaja ja kolumnisti. Ylen Aamu-tv:n jälkiviisaiden vakiokeskustelija. Työskennellyt aiemmin *Iltalehdessä* uutispäällikkönä ja toimituspäällikkönä sekä *Ylessä* toimittajana ja uutispäällikkönä.

● Filosofian tohtori. Tehnyt journalistiikan väitöskirjan uutismedioiden nettimurroksesta vuosina 2006–2012.

YHDESSÄ

REETTA RÖNKÄ JA
HENRY TIKKANEN

●Juontavat YleX Etusivua, joka on Suomen ainoa nuorille suunnattu asiaohjelma valtakunnallisella radio-kanavalla. Kirjoittavat myös kolumneja.

●Reetta Rönkä on työskennellyt Etusivussa kevästä 2014. Hän on tehnyt kesä- ja kausitöitä Nelosen uutisissa ja Helsingin Sanomissa sekä avustanut Hesaria. Ylessä hän on tehnyt televisiota, radiota ja kolumneja. Hän opiskelee tiedotusoppia Tampereella.

●Henry Tikkanen on työskennellyt Etusivussa lokakuusta 2013. Hän on tehnyt kesä- ja kausitöitä Ylen eri toimituksissa ja Nelosen uutisissa sekä lehdissä. Hän on medianomi ja filosofian maisteri.

Kohti täydellistä. Henry Tikkanen ja Reetta Rönkä tarkkailevat yhteistyönsä laatua sekä studiossa että lähetysten välillä.

Erilaiset nuoret

Reetta Rönkä ja Henry Tikkanen yrittävät ymmärtää maailmaa ja toisiaan. Siitä syntyy nuorten asiaohjelma YleX Etusivu.

NINA ERHO, TEKSTI ■ TEEMU KUUSIMURTO, KUVA

Reetta Rängän ja Henry Tikkanen shoutboxin palaute näyttää välillä tältä: *Mitä te oikein tappelette siellä!?*

Vaikutelmaan on parikin syytä. YleX:n Etusivu haluaa selittää maailmaa mutta myös yllättää ajattelemalla sitä, mitä uutiset kertovat. Argumentointia vauhdittaa se, että toimittajat ovat keskenään "ihan sairaan erilaisia".

Tikkasta kiehtovat tiede ja historia, hän puhuu painokkaasti ja rakentelee pitkiä ajatusketjuja. Rönkä rakastaa selkeyttä, puhuu nopeasti, provosoi hyvin ja reagoi itsekin hiki päässä.

Parijuontoon perustuvalla radio-ohjelmalle erilaisuus on käyttövoimaa. Kun jännite on parhaimmillaan, shoutboxissa voi lukea: *Sä olet niin väärässä ja super-tyhmä, koska...*

"Kun kuulija keksii uuden näkökulman ja perustelun, olemme onnistuneet. Onnistuminen on myös, kun samoja spiikkejä kommentoidaan: *te olette tupakkateollisuuden puolestapuhujia ja te kritisoitte tupakkateollisuutta ihan liikaa!*"

OSA PALAUTTEESTA on painokelvotonta. Rönkä sanoo, että tuulesta temmatut syytökset tuntuivat aluksi tosi pahalta, kuten myös todelli-

set mokat lähetyksessä, mutta vuosi suoraa on kasvattanut kuorta.

Syksyllä pari vuotta Etusivua tehnyt Tikkanen sai heti aluksi kokeneelta kollegalta laastarin: *Jos tulee moka, ei se mitään. Signaali on jo matkalla Marsiin ja elämää jatkeaan.* Tiimin yhteinen tavoite on kehittyä työssä koko ajan, mikä voi tarkoittaa relaamistakin.

"Kun opitaan myös hellitämään mailasta, ohjelma voi useammin olla sekä tosissaan että hauska", Tikkanen sanoo.

"Kun kuulija keksii uuden näkökulman ja perustelun, olemme onnistuneet."

Radio, nuoret ja asia kuulostavat vaikealta yhdistelmältä, mutta Rönkää ja Tikasta ajatus tuntuu kummastuttavan. Molemmat ovat kanavansa kohderyhmää ja kokevat saavansa käsitellä työkseen aiheita, joita ihmettelisivät mielellään muuallakin kuin radiossa.

Toisaalta luokittelu on ärsyttävänkin tuttua: esimerkiksi poliitikot saattavat yllätyä, kun haastattelun henki onkin tiukka eikä "nuorille höpistemään".

OMASTA MIELESTÄÄN Rönkä ja Tikkanen eivät tappele vaan keskustelevat ja yrittävät saada toisensa ymmärtämään, mitä tarkoittavat. Kun mikit ovat kiinni, sanailua voi tulla toisen kuuntelemisen ja yhteisen suorituksen laadusta, mutta yleensä nillittäväkään sävy ei loukkaa. Siinä auttaa samanlainen tausta.

"Olimme molemmat pari kesää töissä tv-uutisissa. Siellä oppi, että kiireessä ei ole aikaa jäädä lassyttämään", Rönkä sanoo.

Kiirettä pitää myös radiossa. Arkipäivisin kahdeksalta tutustutaan päivän uutisiin, yhdeksältä päätetään lähetyksen aiheet. Kymmeneltä kirjoitetaan viitteelliset käsikset, ja yhdestätoista yhteen on lähetyksen, jonka tekninen ajo hoidetaan vuorotellen.

Vaikka Rönkä ja Tikkanen ovat usein eri mieltä, he ovat myös kavereita ja samanlaisia uteliaisuudessaan uutta kohtaan. Kun toiselle sattuu "aivot jäissä"-päivä, häntä harmittaa, että se haittaa molempien työtä. Henkilökohtaisuuksiin ei lähetyksessä mennä, eikä toiselle järjestetä väittelyssäkään pohjatonta noloutta.

"Sen verran voi mattoa vetää jalkojen alta, että toinen horjahtaa. Mutta ei koskaan niin, että hän oikeasti kaatuu tai hänelle nauretaan", Rönkä sanoo. ■

Ovi auki kaikille

Tanskan Journalistiliiton ex-puheenjohtaja Mogens Blicher Bjerregård kävi Suomessa kertomassa, miten ay-liike menestyy tulevaisuudessa: Jäsenyydestä pitää olla konkreettista hyötyä. Ylevät arvot eivät enää riitä.

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI • HELI SAARELA, KUVA

Vaikka journalismin vaikeista ajoista puhutaan koko Euroopassa enemmän kuin tarpeeksi, Tanskan journalistiliiton jäsenmäärä kasvaa joka vuosi. Sen tavoite on viidensadan uuden jäsenen hankkiminen vuosittain. Liitto on kokoonsakin nähden vahva yhteiskunnallinen toimija. Liiton jäsenten työttömyysprosentti on jatkuvasti laskenut.

Tanskan liiton pitkäaikainen puheenjohtaja **Mogens Blicher Bjerregård** piipahti Suomen Journalistiliiton valtuuston kevätkokouksessa puhumassa siitä, mitä tanskalaiset tekevät eri lailla. Euroopan journalistiliiton johdossa edelleen jatkava Bjerregård veti Tanskan liittoa vuodesta 1999 aina tämän vuoden alkupuolelle saakka. SJL:n puheenjohtajana tämän vuoden alussa aloittanut **Hanne Aho** sanoo *Journalistille*, että Tanskan mallissa on paljon miettimisen arvoista myös omaa muutosprosessiaan aloittelevalle Suomen liitolle.

”TOTUUS ON, että jos ajattelemme vain ’oikeiden’ journalistien voivan olla liiton jäseniä, tämä liitto ei voi kovin kauan olla olemassa. Heidän määränsä laskee niin nopeasti”, sanoo Hanne Aho.

”Jäsenethän liiton linjan tietenkin määrittelevät. Mutta jos ajatellaan, miten paljon journalismi on muuttunut liiton satavuotisen olemassaolon aikana, näen, että liiton pitää hyväksyä ja ymmärtää muutos.”

Puhe on Mogens Bjerregårdin keskeisimmistä teesistä. Tanskan liitto avasi jäsenrajansa jo Bjerregårdin kauden alkupuolella. Viestintäihmiset otetaan mukaan ilomieliin, samoin ovat tervetulleita

niin bloggarit kuin kaikki muutkin, jotka liittoon haluavat kuulua – ja maksaa noin 60 euron suuruisen kuukausimaksun.

Suomessa jäsenyyden avaaminen viestintäihmisille on herättänyt paikoin kiihvästä keskustelua. Bjerregård hehkuttaa laajempaa lähestymistapaa toimivaksi, ainakin Tanskassa.

”Jäsenille ei saa tulla sellainen olo, että he ovat liiton lypsylehmiä.”

Mogens Blicher Bjerregård

”PR-ihmisiä on liitossa nyt kolme tuhatta. Se on tehnyt meistä vahvempia. Koska jäseniä on enemmän, liitolla on enemmän vaikutusvaltaa ja jäsenmaksutuloja.”

Eivätkö viestinnän intressit ja vapaan tiedonvälityksen ideaali ole pahassa ristiriidassa keskenään?

”Eivät”, Bjerregård tuhahtaa.

”Jos tarkoitat, että esimerkiksi yritysviestinnän tarkoituksena olisi sumuttaa ihmisiä kertomalla yrityksistä valheellista tietoa, olet väärässä. Sellainen ei ole kenenkään etu, ja viestintäpuolen ihmiset ymmärtävät sen kyllä. Kyse on samasta tarinankerronnan taidosta kuin journalismissakin.”

Hanne Aho myöntää huomanneensa, että moni on orastavista muutoksista kauhuissaan.

”Mutta tekeekö meistä porukkana huonompia se, että meihin voi liittyä joku, jota me emme ole määritelleet toimittajaksi? Kun vielä ajatellaan, miten monimuotoisia journalistien työurat nykyisin ovat, kuka määrittelyä voi tehdä?”

JÄSENRAJOJEN AVAAMISEEN liittyy ajatus siitä, että jäseneksi liittymisen on oltava helppoa. Bjerregård kertoo, että Tanskassa liittoon pystyy nykyisin liittymään jopa tekstiviestillä. Jäsenhankintaa tehdään aktiivisesti muun muassa alan oppilaitoksissa.

”Emme voi vain odottaa lisäjäseniä. Jos opiskelijat eivät liity meihin, he menevät muualle. Jäsenten on tunnettava saavansa konkreettisia hyötyjä. Yksi menestys on ollut jäsenyyteemme kuuluva polkupyörävakuutus – Kööpenhaminassa varastetaan niin paljon pyöriä!”

Aho sanoo, että SJL:llä olisi myös tästä paljon opittavaa, joskin on huomioitava, että tanskalaiset ovat meikäläisiä tottuneempia maksamaan erinäisiä työelämämaksuja.

”Siellähän työntekijä maksaa kaikki kulut itse, täällä taas työnantaja. Vakituksessa työpaikassa ay-maksukin menee suoraan palkasta. En tiedä miten sen sopiminen tekstarilla onnistuu, mutta joka tapauksessa sekä liittymisen helppous että aktiivinen rekrytointi ovat meillä kehitettäviä asioita.”

BJERREGÅRD HUOMAUTTAA, että nykyihmiselle tärkeää on liitosta saatava konkreettinen hyöty. Ay-liikkeeseen ei niinkään haluta kuulua ylevien aatteiden vuoksi. Siksi on tärkeää, että liitto ensinnäkin pystyy tarjoamaan jäsenilleen konkreettisia etuja, ja toiseksi pitämään jäsenistön niistä tietoisina.

”Jäsenille ei saa tulla sellainen olo, että he ovat liiton lypsylehmiä.”

Bjerregård puhui Suomessa ennen kaikkea henkilökohtaisen urasuunnittelun tärkeydestä muuttuvien, monimuotoisten ja ptkävoittoisten työsuojamusten maailmassa.

Sovinnon mies. Mogens Bjerregård suosii sovitteluvaa lähestymistapaa työnantajapuoleen.

Onko SJL:sta konkreettista hyötyä kaikilleen jäsenilleen?

”Liitto on edelleen vahva”, Aho sanoo.

”Jäsenistä suuri osa on yhä tiukkojen työehtosopimusten piirissä. Ilman neuvottelujamme sopimukset olisivat ajat sitten rapistuneet olemattomiksi. Se pitää muistaa. Juristit auttavat jäseniä joka päivä. Esimerkiksi uraohjaus kiinnostaa jäseniämme paljon. Sitä voisimme jatkos-
sa ehkä tarjota. Samoin koulutustoimintaa on monipuolistettava.”

BJERREGÅRDIN TEESIT ovat kaikki johdet-
tavissa hänen liittonsa tausta-ajatuk-
seen: Liittoa on johdettava kuten yritystä,
SWOT-analyyseineen ja liiketoiminta-
suunnitelmineen. Hanne Ahon
tavoitteena on liiton vieminen reilusti
uuteen suuntaan.

Tähtääkö prosessi Bjerregårdin bisnes-
malliin?

”Olen nähnyt ay-liikkeen tavan elää,
kuntien tavan ja yritysten tavan. Ammat-
tiyhdistyksessä ollaan hyvin kaukana yri-
tysmaailmasta. Ay-maailma on jäsenten
luoma yhteisö. Sen ei tarvitse olla yhtä
kova. Mutta on paljon asioita, jotka pitää
tuoda ay-maailmaan. Kyllä liittoa pitää
johtaa enemmän kuin yritystä.”

Aho sanoo SJL:n muutosprosessin ole-
van alkuvaiheessaan.

”Haluaisin liiton olevan niin vahva,
että se pystyy toimimaan ja auttamaan
kaikkia jäseniään, pystyy sekä työsisällöl-
lisesti että esimerkiksi urasuunnittelus-
sa olemaan oikeasti avuksi. Liiton tehtävä
on tukea ihmisiä, etteivät he olisi työelä-
mässä yksin. Olen samaa mieltä kuin Bjer-
regård: Tulevaisuus ja muutos ovat valta-
va mahdollisuus.” ●

MOGENS BLICHER BJERREGÅRD

● Syntynyt 1957.

● Johti Dansk Journalistfor-
bundia vuodesta 1999 vuoden
2015 huhtikuuhun, jatkaa
liiton konsulttina.

● Euroopan journalistiliiton
puheenjohtaja vuodesta 2013
alkaen.

● Työskennellyt aiemmin
muun muassa Tanskan yleis-
radiossa DR:ssä.

Trevande start. "Jag tog väldigt många oskarpa och dåliga bilder", säger fotografen Hans Paul. "Den första tiden låg jag i ständig panik, jag kunde ju absolut ingenting", kontrar journalisten Paula Salovaara.

En dag för länge sedan...

MAGNUS LONDEN, TEXT • LAURA OJA, FOTO

Sommar betyder nyfikna, kaxiga, blyga, slöa, ivriga, kunniga... sommarvikarier. Ta (mycket) väl hand om dem. För vi har alla börjat någonstans.

Nu ska det handla om tre journalister. Om tre garvade journalister och om hur alltsammans började.

Sommaren 1967. Unge **Hans Paul** har just fått veta att drömmen inte gått i uppfyllelse. Han har inte blivit intagen till Ateneums fotolinje. Nu drar han planlöst omkring på Norra Esplanaden i Helsingfors centrum. Han är ledsam, hopplös, han tänker vika in på Mikaelsgatan, men mot honom kommer en snygg tjej, så han fortsätter istället rakt framåt i ett fåfängt försök. Men precis då stöter han ihop med fotografen **Bert Carpelan**.

Bert frågar hur det går. Och det går ju dåligt. Så Bert försöker muntra upp honom: "Hördu, gå till Pressfoto på *Husis* och se om de kan ge jobb åt dig."

Det gjorde sorgsna Hans. Och nästa dag kunde han börja.

"Utan det mötet hade jag knappast blivit pressfotograf", säger Hans och skakar skrattande och lite misstroget på huvudet.

VI HOPPAR till **Nina Fellman**. Hon är född i Jakobstad men nu lever vi år 1994. Hon bor på Åland, har inte studerat journalistik, men hon sportar med att tycka till i kolumner i *Nya Åland*. Så hon skriver ett kåseri om att hon behöver jobb

och listar allt möjligt och omöjligt som hon behärskar.

Nästa dag ringer tidningens chefredaktör **Janke Sundberg**.

"Vill du bli ledarskribent på *Nyan*?"

Och där har Nina jobbat sedan dess.

"Så här i efterskottet förstår jag inte riktigt hur det gick till" säger Nina kluckande i skratt.

NU TILL den tredje länken i denna berättelse. **Paula Salovaara**. Året är 1986 och Paula sitter på Soc & kom och funderar på hur i fanken hon ska klara av morgondagen. Det är då hon ska börja sin praktik på Radio Mellanland. Och hon är

Var nyfiken, var ivrig, var framåt. Försök inte vara cool.

Paula Salovaara

nervös. Skitnervös.

Men hon har garderat sig med det perfekta svaret på frågan hon vet att ska komma ("Nå, vad är du intresserad av?"). Svaret, det trygga svaret, lyder i all sin briljans: kultur.

Så nästa dag lutar sig chefen bakåt i stolen, lägger fötterna på bordet, och frågar avmätt just den där frågan... men inflikar bums själv: "Säg INTE kultur! Alla unga kvinnor säger kultur! Varför är ingen intresserad av kommunalpolitik?"

Paula bara mumlar. Men från den stunden vet hon vad som intresserar henne.

Kommunalpolitik.

MEN HUR gick det sen?

När Hans med stora ögon kikar in i mörkrummet på bildbyrån Pressfoto förstår han inte riktigt vad han ser. Ett mörkrum är ju vanligtvis ett litet krypin på toaletten. Men här, här jobbar ju flera typer inne i rummet, och förstöringsapparaten är stor, och röda lampan lyser och hur är allt detta möjligt?

I handen får han en Rollei-flex 6x6-lådkamera plus en separat blix med batteri på axelrem. Sen marsch iväg på första uppdraget. Hans slinker dock först snabbt in till Foto-Nyblin och väser till en snäll tant bakom disken: "Psst, hur funkar den här apparaten?"

Uppdraget går ut på att fota en

gallerist som håller i ett konstverk. Blixten rakt på den stackars galleristen, stå stilla nu, och några timmar senare, efter framkallningen, får Hans se resultatet: Gallerist plus konstverk bländat av stort runt vitt sken. Men fotografiet publiceras.

"En av mina allra sämsta bilder någonsin", säger Hans och grinar illa, men tillägger: "Mamma sparade urklippet".

NINA TROR/VET att hon är bra på att skriva. Så att skriva sin första notis på *Nya Åland* ska väl inte vara ett problem? Men ojdå. Kollegan **Helena Forsgård** läser verket. Och slaktar det – totalt.

"Hon var en sträng men bra lärare, hon visade mig bums vad journalistik handlar om. Jag var så stressad de två första dagarna att jag inte hann eller vågade gå på toa. Och på tredje dagen skulle jag skriva min första ledare".

PAULA ÄR i panik. Hon tror eller vet att hon ingenting kan. Och ändå ska hon i morgon göra sin första intervju som faktiskt ska ut i etern. Så hon tar Nagran (bandspelaren) hem. Övar hysteriskt natten lång. Allt för att nästa dag kunna låtsas om att hon är helt sjukt erfaren. Hon kommer en timme i förväg. Inslaget handlar om att Sveaborgs fartygsdocka ska öppnas

igen och hon lyckas faktiskt få röster och ljud in på bandet. Tillbaka till Yle på Sommargatan. Hon skriver ett manus, med instruktioner om var bandet ska klippas, läser en speak, och väntar sedan på att klipparen utför jobbet.

Resultatet?

"Jag lät som en idiot."

MEN ÄNDÅ blev allt bra. Rentav mycket bra. Hans Paul blev hyllad pressfotograf. Nina Fellman mångårig chefredaktör och ledarskribent. Paula Salovaara startade en radiokanal och blev chef på *Helsingin Sanomat*. Så vad har de för råd till årets sommarvikarier?

Paula:

"Var nyfiken, var ivrig, var framåt. Försök inte vara cool. Låtsas inte att du kan och förstår allt. Ställ istället frågor, hela tiden."

Nina:

"Försök genast hitta någon som du litar på, sug dig sedan fast i den personen och be om information och hjälp när du behöver. Låtsas aldrig att du står ovan något som du ska rapportera om."

Hans:

"Som ung träffade jag en AFP-fotograf från Paris som jag beundrade. Jag frågade hur man blir en bra fotograf. Han sa: 'Man måste ha näsa'. Och jag tror det är så, man går på känsla, och låter sig dessutom obemärkt styras av slumpen." ●

HANS PAUL

- Pressfotograf, född 1946
- Hbl-Pressfoto 1967–1973
- Lehtikuva 1973–1990
- Hufvudstadsbladet 1990–2009
- Böcker (bland annat): Skett och sett – Näin olen nähnyt, Söderströms (2003).
- Flerfaldig vinnare av Årets pressbild.
- Kyrkans informationspris 1997.
- Ivrig debattör och föreläsare kring de moraliska och etiska aspekterna på digital bildbehandling.

NINA FELLMAN

- Född 1964
- 1994–2015 Nya Åland, som ledarskribent, chefredaktör, andra redaktör mm.
- Var med och startade Nyans tv-kanal.
- Flyttar hösten 2015 över till politiken: "Jag har gjort allt man kan göra på Nyan, och vill nu av ren och skär nyfikenhet pröva på något nytt."

PAULA SALOVAARA

- Född 1964
- 1986–1989 Radio Mellanland, Rundradion
- 1990–1997 Radio City
- 1997–1998 Var med och startade Radio X3M
- 1999–2005 Grundade först produktionsbolaget Edit Station som ledde till Lepakkoradio som ledde till Radio Helsingin, som såldes 2005 till Helsingin Sanomat.
- 2005–2013 Helsingin Sanomat, bl.a. chef för nätredaktionen och redaktionschef.
- 2013 Hoppade av HS med två kolleger och grundade företaget Rätty-Salovaara-Blåfield.

Snabba ryck på KSF Media

LINA LAURENT lina.laurent@wintermedia.fi SKRIBENTEN ÄR FRILANSJOURNALIST OCH ARBETAR OCKSÅ FÖR HUFVUDSTADSBLADET.

Knappt fem månader. En evighet för vissa, ett ögonblick för andra. Så lång tid tog det för KSF Media att pröva den nya matrisorganisation som lanserades i september 2014 men som implementerades stegvis mellan oktober och december samma år. Bakom sig hade företaget en intensiv utvecklingsperiod och omfattande samarbetsförhandlingar där resultatet blev att personalstyrkan skulle minskas med 48 årsverken.

I **SLUTET AV APRIL** i år konstaterade vd **Barbro Teir** att matrisorganisationen fungerade för långsamt. "Beslutsgången måste vara enkel", resonerade hon och presenterade en ny organisation. I den är ansvaret för det digitala innehållet tydligare separerat från innehållet i papperstidningarna och det finns en innehållsdirektör i stället för två.

I samma veva informerade bolaget om att **Tommy Westerlund** blir ny chefredaktör för pappersversionen av *Hufvudstadsbladet* och att **Marina Holmberg** blir chefredaktör för pappersversionen av *Västra Nyland*. Chefredaktörsbytena gjorde utan någon som helst diskussion om publicistiskt ledarskap men kanske det är en diskussion som hör till en förgången tid? Den nya inne-

hållsdirektören för bolagets samtliga redaktionella svenskspråkiga sajter blev **Susanna Ilmoni**, som av *Helsingin Sanomat* finurligt döptes till "superchefredaktören". *HS* lyckades för övrigt bättre än många andra förklara KSF Medias nya organisationsmodell.

”Ett konstruktivt kaos kräver en ledning som är tydlig och framför allt öppen i sin kommunikation.

Nu kunde man kort konstatera att det är bra att ändra sig när man inser att man haft fel och nicka igenkännande åt alla dem som säger "vad var det jag sade". Det var nämligen flera personer, också inom bolaget, som i förväg ifrågasatte hur väl matrisorganisationen skulle fungera. Men, frågetecknen kring mediethusets personalpolitik och kring hur bolaget kommunicerar både internt och externt är ändå många och den senaste tidens händelser kan inte avfärdas som betydselösa.

SAMARBETSFÖRHANDLINGARNA var en uppsplitande process som skapade bitterhet och en känsla

av fortgående kaos. En känsla som många anställda fortfarande upplever – trots att det snart gått ett år sedan förhandlingarna avslutades.

Varför tog man risken med att mitt under samarbetsförhandlingarna, under hård kritik från fackavdelning, anställa en innehållsdirektör utifrån? Ledningen försvarade rekryteringen av **Martina Harms-Aalto** med att hon bar på sådan kompetens som inte gick att hitta bland företagets då ännu 248 anställda. Och varför informerade man sedan inte de anställda när hon mindre än ett år senare i all tysthet försvann eller kastades ut? Sist men inte minst är vd **Barbro Teirs** reaktion över **Johan Svenlins** frågor märklig (se artikeln intill).

KSF Media förnyar genom kaos var rubriken på *Journalistens* artikel om företaget i november 2014. Kaos kan vara startskottet för kreativitet och förnyelse och de flesta journalister är vana att jobba med en ständig känsla av osäkerhet och överraskningar. Men ett konstruktivt kaos kräver en ledning som är tydlig och framför allt öppen i sin kommunikation. En sådan ledning låtsas inte som om det regnar när en person försvinner från ledningsgruppen (oberoende av orsakerna) och låter inte bli att möta kritik bara för att den inte finns nedtecknad på ett officiellt dokument.

LOCKET PÅ HOS KSF MEDIA

KSF Medias senaste organisationsförändring lämnade en del öppna frågor bland läsare, branschfolk och inte minst inom den egna personalen. Informationen har varit knäpphändig bland annat kring orsakerna till att den påkostade matrisorganisationen så plötsligt övergavs.

"Vi är glada över att den misslyckade matrisorganisationen kommer att skrotas och ersättas med en plattare organisation som är mer inriktad på digital publicering", säger **Marianne Sundholm**, ordförande för Fackavdelningen vid *Hufvudstadsbladet*.

Journalistens uppföljning av situationen på KSF Media råkade sammanfalla med att en officiell skrivelse förbereddes inom Fackavdelningen vid *Hbl*. Det fanns olika uppfattningar inom styrelsen om hur man skulle formulera sig om ledningens agerande.

I en telefonintervju gavs **Barbro Teir**, vd på KSF Media, möjlighet att ge sin syn på de senaste vändningarna inom bolaget och förklara koncernledningens olika beslut. Hon svarade öppet med utförliga motiveringar. Bland annat gav hon sin förklaring till varför den tidigare innehållsdirektören **Martina Harms-Aalto** försvunnit både från organisationsschemat och redaktionsrutan. I den nya organisationsmodellen fanns nämligen endast en innehållsdirektör och Harms-Aalto erbjöds därför en annan tjänst inom koncernen.

"Hon tackade nej till tjänsten. Det är synd att vi tappade den unika kompetens som hon har, men det är ett fritt land."

HARMS-AALTO VILLE INTE uttala sig på telefon om sin korta karriär som innehållsdirektör. Hon bekräftade dock att hon tackat nej till ett erbjudande om en tjänst på en lägre nivå med helt andra uppgifter och sade att hon blev avskedad 20 april. För en stor del av personalen var detta okänt ännu sex veckor efter uppsägningsbeskedet.

Två timmar efter att telefonintervjun med Barbro Teir avslutats ringde hon upp igen och meddelade kort att hon drar tillbaka alla sina uttalanden. Eftersom skrivelsen inte godkänns av fackklubbens styrelse ville hon inte bemöta någon kritik.

Johan Svenlin

Sananvapausjärjestöjä rekisteröidään Venäjällä

”Tilanne Venäjällä on masentava”, sanoo mediajuristi Galina Arapova.

● SALLA NAZARENKO, TEKSTI JA KUVA

Venäjän Karjalassa toimiva journalistien oikeuksia puolustava järjestö Ekspertno-pravovoje partnerstvo Sojuz päätyi toukokuun alussa Venäjän oikeusministeriön ylläpitämään niin kutsuttuun agenttirekisteriin. Se merkitsi järjestölle toiminnan lopettamista suurten sakkojen uhalla.

Rekisteriin voi joutua järjestö, joka harjoittaa poliittista toimintaa ja saa ulkomaista rahoitusta.

”Mielestäni päätös oli virheellinen”, sanoo Karjalan lehtimiesliiton entinen puheenjohtaja **Anatolij Tsygankov** puhelimitse Petroskoista.

”Järjestö ei harjoittanut poliittista toimintaa, vaan antoi toimittajille lainopillisia neuvoja ja juridista apua muun muassa oikeudessa, lähinnä kunnianloukkausprosesseihin liittyen.”

Sojuz-järjestön varajohtaja **Jelena Paltseva** näkee tilanteen hieman toisin.

”Lain tulkinta on niin laava, että lähes minkä tahansa järjestötoiminnan voi katsoa poliittiseksi, jos niin halutaan. Federaatiotasolta on tullut käsky tarkastaa järjestöjä: emme olleet Karjalassa ainoa haaviin joutunut.”

Ulkomaista rahoitusta Sojuz on saanut Paltsevan mukaan vain vuosina 2012 ja 2013. Ulkomaisiin säätiövarain on muun muassa painettu informaatiolehtisiä ja pidetty seminaareja. Sojuz ei reklamoi oikeusministeriön päätöksestä, mutta sen työntekijät jatkavat toimittajien avustamista ilman järjestöään.

VORONEŽIN KAUPUNGISSA toiminnut sananvapausjärjestö Tsentrazity prav SMI sen sijaan taistelee oikeusministeriötä vastaan. Järjestö

AGENTTIREKISTERI

● Venäjän lain mukaan kaikkien järjestöjen, jotka saavat ulkomaista rahaa ja osallistuvat poliittiseen toimintaan, on rekisteröidyttävä ulkomaisiksi agenteiksi oikeusministeriöön.

● Järjestöille se merkitsee tiukempaa viranomaiskontrollia sekä maineen menetystä.

▲ **Rekisteröity.** Mediajuristi Galina Arapovan johtama sananvapausjärjestö joutui Venäjän mustalle listalle.

on ollut rekisterissä alkuvuodesta, mutta se ei ole lopettanut toimintaansa. Sen johtaja, tunnettu mediajuristi **Galina Arapova** toteaa sähköpostihaastattelussa, että hän arvasi järjestönsä joutuvan rekisteriin sen tunnettuuden vuoksi.

”Me valitamme oikeusministeriön päätöksestä. Venäjällä on menossa valtava kampanja meidän puolustamiseksi. Myös kansainväliset järjestöt tukevat meitä.

Voronežilaisjärjestöä puolustavalla mmdc.me-sivustolla vetoomukseen ovat osallistuneet muun muassa Etyjin sananvapausvaltuutettu sekä tunnetuimmat sananvapausjärjestöt.

”Tilanne Venäjällä on niin masentava, että joskus tuntuu, että olemme ongelminemme aivan yksin. Kaikki solidaarisuuden osoitukset ovat meille tärkeitä”, sanoo Arapova. ●

Ruotsin kieli yleistyy ruotsin-suomalaisessa Sisuradiossa

● JANNE SALOMAA, TEKSTI

Ruotsin yleisradioyhtiön Sveriges Radion suomenkielinen toimitus Sisuradio alkaa tehdä aiempaa enemmän kaksikielisiä ohjelmia. Sisuradio toimittaa syksystä alkaen muun muassa osittain ruotsinkielisiä uutisia.

Samalla täysin suomenkieliset ohjelmat katoavat Ruotsin kuunneluimmalta kanavalta P4:ltä. Sisuradio saa kuitenkin lisää lähetysaikaa P2-taajudelta.

Sisuradion kanavapäällikkö **Sofia Taavitsainen** sanoo, ettei suomen kieli vähene Ruotsin

radioaalloilla. Sekakielisillä ohjelmilla hän toivoo Sisuradion tavoittavan aiempaa enemmän Suomessa syntyneiden lisäksi heidän lapsiaan ja lastenlapsiaan.

”Monella toisen ja kolmannen polven ruotsinsuomalaisella suomen kieli ei ole säilynyt niin vahvana, että he pystyisivät seuraamaan täysin suomenkielisiä lähetyksiä, vaikka he olisivatkin kiinnostuneita sisällöstämme”, Taavitsainen sanoo.

Sisuradiossa on noin 50 ohjelmatyöntekijää. Heistä puolet tekee syksystä alkaen ohjelmia osittain

ruotsiksi.

Ruotsissa asuu noin 700 000 suomalaistaustaista. Moni heistä kuitenkin ymmärtää suomen kieltä vain välttävästi. Muuttuuko Sisuradiokin asteittain ruotsinkieliseksi?

Taavitsainen ei usko tähän.

”Kysymys ei ole niinkään siitä, etteivätkö uudet sukupolvet kaipaisi suomenkielisiä sisältöjä, vaan siitä, millä tavoin sisältöjä tarjotaan. Kaksikielisten ohjelmien tarkoitus on, että moni Ruotsissa syntynyt ruotsinsuomalainen voisi alkaa ottaa suomea taas haltuun.” ●

anna hyvän kiertää

Ammattina Venäjä. Anna-Lena Laurén päätyi Venäjälle saatuaan opiskelijevaihdon kautta ystäviä Pietarissa.

ANNA-LENA LAURÉN, 39

● Hufvudstadsbladetin ja Svenska Dagsbladetin Moskovan-kirjeenvaihtajana vuodesta 2011.

● Toiminut mm. Svenska Dagsbladetin Helsingin-kirjeenvaihtajana 2003–2006 ja Ylen Moskovan-kirjeenvaihtajana 2006–2010.

● Julkaissut useita Venäjää ja Kaukasiaa käsitteleviä kirjoja.

● Suomen Kuvalehden Journalismipalkinto 2013. Bonnierin Vuoden Journalisti -ehdokka 2014.

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIAVASTAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

RANTASEN VALINTA

Talouselämän toimittaja **Esko Rantanen** valitsi palstalla esiteltäväksi *Hufvudstadsbladetin* Venäjän-kirjeenvaihtajan **Anna-Lena Laurénin**.

”Ihastelen, miten hän kuvaa venäläistä ihmistä kolumnissaan (*Ryssar svarar bara sina egna frågor, Hbl* 3.5.): kuinka venäläinen ei vastaa koskaan kysymyksen, vaan siihen kysymyksen, joka toimittajan olisi pitänyt esittää. Laurén luonnehtii venäläistä ihmistä hausalla, rehellisellä mutta silti sympaattisella tavalla.

Hänen journalistinen hyveensä on näyttää, miten asiat ovat. Se, ettei sormi pystyssä tuomitse **Putinia** tai venäläisiä, ei tee hänestä mielestäni diktatuurin kannattajaa. Päinvastoin, uskon että hän edustaa asiallisuutta ja todellista suvaitsevaisuutta paremmin kuin moni muu toimittaja.”

Venäjän ymmärtäjä

MANU MARTTINEN, TEKSTI • LEKSEI MJAKISHEV, KUVA

”Venäjällä itse keskustelu (*obsjtjenie*) on paljon tärkeämpää kuin se, saadaanko konkreettisiin kysymyksiin konkreettisia vastauksia. Prosessi on tärkeämpi kuin perille pääseminen. Venäläiset eivät luota siihen, että jokaista asiaa voisi ymmärtää täydellisesti. Sen sijaan on kiinnostavaa puhua, riidellä, oivaltaa”, sanoo *Hufvudstadsbladetin* Venäjän-kirjeenvaihtaja **Anna-Lena Laurén**.

”Venäjällä haastateltava ei useinkaan kuuntele tarkasti mitä sanot, vaan vastaa ihan toisiin kysymyksiin: niihin, jotka hänen mielestään olisi pitänyt esittää. Havaintoni perustuu lukemattomiin haastatteluihin, joita olen venäläisten kanssa tehnyt.

Jos antaa haastateltavan puhua, esille voi nousta todella kiinnostavia juttuja. Yritän siteerata juuri sellaisia yksityiskohtia, jotka voivat valaista asioita yllättävällä tavalla.

Suurin ero Suomessa työskentelyyn on se, että Venäjällä täällä on paljon vaikeampi saada tietoja viranomaisilta. Tilanne on huonontunut

viime vuosina. Jos heiltä aikaisemmin oli vaikea saada kommentteja, nyt se on käytännössä mahdotonta. Se on sääli, sillä tasapainon vuoksi olisi tärkeää saada enemmän informaatiota suoraan duumalta tai virkamiehiltä.

Ulkomaalaisen kirjeenvaihtajan arki ei ole suuresti muuttunut viime vuosina, mutta viisumi- ja akkreditointiasioissa Venäjällä ollaan nyt tarkempia. Meiltä vaaditaan nykyään esimerkiksi sellaisia dokumentteja, joita ei aikaisemmin ole vaadittu.

Suomessa Venäjä-raportointi on mielestäni suhteellisen laadukasta. Moskovassa on monta suomalaista kirjeenvaihtajaa, joilla on erilaisia näkemyksiä. Meillä on täällä edelleen viisi kirjeenvaihtajaa, enemmän kuin muilla Pohjoismailla. Ruotsalaisia ja norjalaisia on kaksi ja tanskalaisia tietääkseni kolme.

Palaan Suomeen, kun lapseni aloittaa koulun, sillä jokaisella lapsella on oikeus juuriinsa. Sain itse turvallisen lapsuuden Paraisilla. Olen vasta nyt ymmärtänyt, että juuri se teki minusta vahvan ihmisen.”

HALUATKO
RADIOÄÄNEKSI?

Onko mielessäsi hyvä idea radio-ohjelmaksi? Toimisiko ohjelma myös verkossa? Oletko valmis toteuttamaan idean itse? Jos vastasit kaikkiin kyllä, saattaa Radio Nova etsiä juuri sinua.

Nova käynnisti touku-kuussa avoimen haun, jossa se etsii ohjelmaideoita, "jotka olisivat fiksuja hausalla tavalla ja samalla myös hauskoja fiksuilla tavalla." Millaisia ideoita kanava siis etsii?

"Vahvoilla ovat 'erilaiset' ideat, kun taas sellaiset eivät ole, jotka ovat versioita jo olemassa olevista menestyksistä", kertoo Novan sisältöjohtaja **Ninja Huhtamäki**.

"Emme halua määritellä haussa 'fiksun hauskaa' tarkasti, vaan mielenkiinnolla odotamme millaisin eri tavoin tekijät käsittävät sen."

Genreistä Nova etsii erityisesti komediaa, viihdettä ja

musiikin erikoisohjelmia sekä mahdollisesti radio-draamaa. Sen sijaan uutis-, ajankohtais- ja urheiluohjelmille tuskin tarvitaan uusia tekijöitä, Huhtamäki sanoo.

Vaikka Nova etsii ohjelma-ideoiden lisäksi myös tekijöitä, ei aiempi kokemus radiotyöstä ole välttämättömyys.

"Talosta tarjotaan toki tiloja, välineitä ja miksei resurssijakin tarpeen ja tilanteen mukaan."

Janne Salomaa

LISÄTIETOJA: RADIONOVA.FI/IDEAT

KIRJOITA VETÄVÄ
TOSITARINA

Schildts & Söderströms etsii *Tositarina*-kirjoituskilpailulla asiaproosaa, jota voi lukea kuin kaunokirjallisuutta.

"Hyvällä aiheella on yleis-merkitystä, mutta se yl-
lättää lukijan. Tärkeää on myös osata kirjoittaa siitä. Siksi pyydämme osallistujil-

ta tekstinäytettä", sanoo kustannustoimittaja **Johanna Laitinen**.

Kilpailun taustalla ovat kuluva Kirjan vuosi ja se, että kertova tietokirjallisuus menestyy maailmalla. *Tositarinan* kisakieli on suomi.

*Tositarina*an voi osallistua käsikirjoituksella tai kirja-idealla, joihin liittyen Laitiselta on kysely paljon tekijänoikeuksista.

"Jos käsikirjoitus päätetään julkaista, siitä tehdään kustannussopimus. Jos sitä ei päätetä julkaista, tekijä voi tarjota sitä muualle."

Ideoilla ja ehdotuksilla ei ole tekijänsuojaa, mutta Laitinen vakuuttaa, ettei niitäkään ole tarkoitus keneltäkään viedä.

"Pitkässä kirja-prosessissa aihe on lopulta aika pieni osa toteutusta, ja yleensä idean esittäjä on sen paras toteuttaja."

Nina Erho

LISÄTIETOJA: SETS.FI/TOSITARINA

VESA HEIKKINEN vesa.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Ajatukseton viiva

Toimittaja pohjoisesta kertoi panneensa merkille, että merkit tuppaavat olemaan lehti-teksteissä miten sattuu. Häntä veetuttivat viivat, eritoten ajatusviiva ja ranskalainen viiva. Jätän ranskalaisen viivan ranskalaisten huoleksi; keskityn ajatusviivaan.

Arvelen, että siinä potuttaa ainakin kolme asiaa: Viivat ovat vääränmittaisia. Viivoja käytetään väärin. Viivoja vedetään liikaa.

Ajatusviiva (–) on se yhdysmerkkiä eli yhdysviivaa (–) pitempi vaakaviiva, jonka tuottaminen tekstiin ei yleensä onnistu ilman jonkinmoisia kommervenkkejä. Ajatusviivaa voi käyttää virkkeen sisällä – näin kielenhuoltajat ovat linjanneet – esimerkiksi kommentoitaessa tai täsmennettäessä käsiteltävää asiaa.

Ja ajatusviivaa totta tosiaan käytetäänkin! Valitsin sattumanvaraisesti aineistokseni *Ilta-Sanomien* verkkolehden *Näitä luetaan!* -palstan tekstejä.

Sain näkyviin kymmenen otsikkoa. Näistä seitsemässä oli ajatusviiva, esimerkiksi näissä: Espoolaisen kerrostalopoliisin heippalaputtaminen meni liian pitkälle – katso kuvat; Teini-poika käytti pikkulasta törkeästi seksuaalisesti hyväkseen – oikeus äänesti tuomiosta; Ylen kannatuskysely: Keskusta nousussa – kokoomus ja Sdp laskussa; Röyhkeä ryöstö Äänekoskella – huppupäiset miehet teippasivat perheenäidin sänkyyn.

Minianalyysini perusteella näyttää siltä, että ajatusviivaa käytetään säästelemättä, ainakin otsikoissa. Tällaisessa liiakäytössä tuntuu unohtuvan, että ajatusviivan käytössä pitää olla jokin idea, ajatus, ja että meillä on valittavana muitakin välimerkkejä.

Vaikka ajatusviiva ei varsinaisesti kulu käytössä, usein käytettynä sen tehot kyllä katoavat. Viivoista vauhkootuneelle lukijalle tulee mieleen **Mika Waltarin** ajatus: Mitä enemmän ajatusviivoja, sitä vähemmän ajatuksia.

LUKUVINKKI: KIELITOIMISTONOHJEPANKKI.FI

Rennolla otteella journalismista

Toukokuun lopussa julkaistu omakustanteinen journalismin aikakauslehti *Viestinnän Tulevaisuus* on iloinen sekoi-tus painavaa asiaa ja härömpää otetta.

Lehden ote on irtonainen. Toimit-tajan ääni kuuluu kysymys & vastaus-kaavalla toteutetuissa haastatteluissa kysymysten ajoittaisena puheenomai-suutena. Ajoittain tuntuu kuin lukisi fanzinea. Vaikutelmaa eivät vähennä jutut oluenjuontiblogista, *Madista* tai *Hämähäkkimiehen* kirjealastasta.

Juttujen epätasaisuudesta huolimatta *"ViTuun"* kannattaa tarttua. Esimerkiksi blogihumoristi **Kasper Strömmanin** haastattelu on sekä hersyvä että mietitty.

Viestinnän Tulevaisuus on päätoimit-taja **Jukka Vuorion** opinnäytetyö Haaga-Helian ammattikorkeakoulun journalismin koulutusohjelmaan.

Vuorio sanoo halunneensa tehdä lehden toimittajilta toimittajille. Median kiinnostavin aihe on media

itse, hän sanoo.

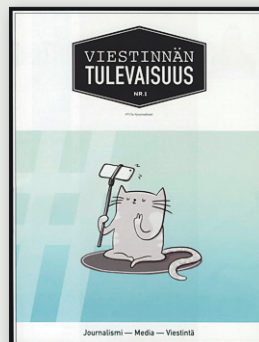
"Halusin tehdä lehteä itselleni ja omille kavereilleni, miettimättä lukijoi-ta. Annoin avustajienkin rakentaa jutut semmoisiksi kuin parhaaksi näkivät."

Jonkinlainen linjanveto on kui-tenkin toimittajien näkyvä läsnäolo jutuissaan.

"Tykkään siitä, että oma ajattelu tulee esiin selkeästi, eikä vain rivien välistä."

Manu Haapalainen

VIESTINNÄN
TULEVAISUUS
TWITTER.COM/
VITULEVAISUUS

uusiin tehtäviin

KUKA

Saila-Mari Kohtala, 43, aloittaa Glorian päätoimittajana 3. elokuuta. Hän siirtyy tehtävään sisältötoimisto Spoonin Suomen-johtajan paikalta. Aiemmin hän on työskennellyt muun muassa Digitaalinen Mainostoimisto Byroon strategiajohtajana, Talentum Median kehityspäällikkönä, Markkinointi & Mainonnan päätoimittajana, Sanoma Kaupunkilehtien päätoimittajana ja Nöjesguidenin maajohtajana.

Tyyllillä verkkoon

Mikä on linjasi päätoimittajana?

Hyvin lukijakeskeinen: haluan tietää, mitä *Glorian* nykyiset ja tulevat lukijat ovat ja mitä he toivovat. Myös *Glorian* tiimin ajatukset ovat tärkeitä. Aion sopivasti kunnioittaa *Glorian* mahtavaa brändiä mutta tuoda mukaan särmää, huumoria, ja rohkeutta.

Mitä se tarkoittaa käytännössä?

Digipuolta tullaan kehittämään paljon. Lehteen tehdään uudistus, joka näkyy ja kuuluu, ei vain pientä silottelua. Tämän yksityiskohtaisemmin en voi vielä sanoa.

Mitä ajattelet mainonnan ja journalismin suhteesta?

Rajan pitää olla selvä. *Gloriassa* ykkösasiani on lehti, sen digikehitys ja lukijat, mutta hallitsen myös kaupallisen puolen. Näen siellä valtavasti mahdollisuuksia, joita voi toteuttaa läpinäkyvästi ja taiten. En ole vanhanaikainen päätoimittaja, jolle myyntiosasto aiheuttaa kakomisreaktion, vaan teen mielelläni yhteistyötä.

Mitä kaikkea aikakauslehti voi myydä journalistisen

sisällön lisäksi?

Paha kysymys. Esimerkiksi nettikauppa Net-A-Porter perusti oman luksuslehden, mutta mediatalojen ryhtyminen nettikauppiaksi on haastavampaa. On kiinnostavaa nähdä, miten esimerkiksi A-lehdet jatkaa Finnish Design Shopin kanssa.

”Lehteen tehdään uudistus, joka näkyy ja kuuluu.”

Tuleeko Glorian painopiste olemaan printissä vai verkossa?

Kiiltävä printti sopii *Glorian* maailmaan, mutta se tulee vain kerran kuussa. Digipuolella voi reagoida nopeammin, ja se on myös kehittyvä ilmoitusala. Painotus voisi olla puolet ja puolet.

Miten hyödynnät aiempaa kokemustasi päätoimittajana?

Toivottavasti en saa hetimiten potkuja Sanomilta uudestaan, hehheh (viittaa hyllyttämiseensä Kaupunkilehdistä vuonna 2007). No, paljon on vettä virrannut sen jälkeen.

Hyvä johtaja innostaa ja huolehtii, että tiimillä on selvät aikataulut ja yhteinen suunta, tekee taustalla työtä. Ulospäin *Glorian* päätoimittajan pitää tuki näkyä ja edustaa.

Miten luksuslehti pärjää taantumisessa ja ekologisten arvojen paineessa?

Käsitykseni luksuksesta on laajempi kuin perinteinen materialismi. Luksus ei ole vain kallista ja merkkejä, vaan myös esimerkiksi aikaa. Tyyli on myös henkistä pääomaa. Lisäksi taantuma ei koske kaikkea: joillain aloilla menee paremmin kuin toisilla.

Oletko nykyisen Glorian lukija?

Olen, mikä on hassua, koska olen hyvin verkko-orientoitunut. *Gloriasta* tulee ylellinen fiilis, mutta siitä löytyy myös todella hyvää luettavaa.

Glorian päätoimittajan paikka on ollut tuulinen. Hirvittääkö?

Ei, tiesin kyllä, mihin pääni pistän. Voihan se harmittaa, jos joutuu kesken kaiken lähtemään. Mutta jos en olisi sanonut joo, se olisi harmittanut kiikkustuolissa.

Nina Erho

SATTUU TAPAHTUU

Keikka kesureille

Uutispäällikkö kääntyi vuorossa olleiden kesätoimittajien ja -taittajien puoleen huolestuneena. *Iltalehden* kesäviikonlopun 1995 jätinnumero oli menossa painoon, iltavuoro alkamassa, mutta horoskoopit puuttuivat.

Palstan vakituinen toimittaja – silloisen toimituspäällikön vaimo – oli joko unohtanut lähettää horoskoopit tai sitten tekstit olivat hukkuneet jonnekin.

Horoskoopit olivat silloin lehdelle elintärkeää sisältöä, joiden puuttumisesta tuli välitöntä ja pääasiassa kielteistä lukijapalautetta. Siksi palstan pois jättämistä ei voinut harkita, ei varsinkaan kun kyse oli viikonlopun jätinumerosta.

Joku toimituksesta ehdotti, että vanhoja tekstejä voisi kierrättää horoskooppimerkillä toiselle, mutta idea ei saanut kannatusta. Riski kiinnijäämisestä oli pieni, mutta todellinen.

Tunnelma sähköistyi kuin suuressakin uutistapahtumassa, kun uutispäällikkö lopulta antoi kahdelle kesätoimittajalle tehtäväksi kirjoittaa horoskoopit. Muu kesäviikko otti ideoimiseen osaa innokkaasti.

Toimittajat ideoivat horoskooppia niin antaumuksellisesti, että naurunremakka kaikui alakerran deskiin asti. Virikkeitä horoskooppieihin ammennettiin toimituksen inside-jutuista ja parikymppisten toimittajien yksityiselämän epäilemättä draamatisista kiemuroista.

Kuten tunnettua, monet kesätoimittajat pääsevät ensimmäisen kesäpestinsä aikana kirjoittamaan juttuja hyvinkin vaativista aiheista. Mutta horoskooppivuoro osuu kesureille harvemmin. Valmista tästäkin tuli, ja ”ennustusten” viesti oli normaalia riehakkaampi: lukijoita kannustettiin antautumaan viikonlopun rientoihin tavantomaista innokkaammin.

Manu Marttinen

KIRJOITTAJA ON JOURNALISTIN TOIMITUSSIHTEERI, JOKA TYÖSKENTELI ILTALEHDESSÄ VUOSINA 1995–2000.

TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTIT MUISTELEVAT IKIMUISTOISIA TAPAUKSIA.

Oikealla alalla. Erkki Mervaala on Ylä-Karjalan kesätoimittajana päässyt jo muun muassa navettaan ja jatsia arvioimaan.

Syrjästä löytyy tekeväälle töitä

PASI HUTTUNEN, TEKSTI • PENTTI VÄNSKÄ

Syrjäseudulle on vaikea saada kesätyöntekijöitä. Opiskelija Erkki Mervaala otti pestin Nurmekseen.

Vaatii hiukan uskallusta lähteä kesätoimittajaksi tuntemattomaan, kauas kotoa. Journalistiikkaa ja vuorovaikutteista teknologiaa Tampereella opiskelevan **Erkki Mervaalan** kohdalla puhe tunte-mattomasta on liioittelua, mutta ei kovin paljon.

Kesätoimittajana Nurmeksessa sijaitsevassa *Ylä-Karjala* -lehdessä aloittanut Mervaala on kotoisin Kuopiosta, ja hänen isovanhem-

pansa ovat asuneet Nurmeksentien varressa, joten aivan outoa seutu ei ole. Hän sanoo viihtyvänsä hyvin ja saavansa arvokasta työkokemusta.

”Halusin lehtihommiin, koska siitä ei ollut kokemusta. Lähetin hakemuksia ihan kaikkialle, ja täällä ollaan”, Mervaala kertoo.

”Ensimmäisenä päivänä oli juttukeikka navettaan. Tein juttua maatilan työntekijöiden koulutuksesta. Hauska tulikaste. Muuten on ollut kaikenlaisia hommia konserttiarvioista kunnallispolitiikkaan. Kaikki tuntevat toisensa, ja eilen haastateltu henkilö tulee luultavasti tänään kaupassa vastaan”, hän kuvailee.

Pielisen vedennousu on kuo-

huttanut alueella ja Mervaalan mukaan sen seuraaminen on ollut kiinnostavaa.

”Pyöräilen aamuisin sataman ohi. Katselen, että vesi on nyt noin korkealla. Aiheesta kirjoittamastani jutusta sain hyvää palautetta.”

Journalismi ei ole varmin valinta jos haluaa taloudellista turvaa ja vakaan työuran, mutta Mervaala on silti luottavaisin mielin.

”Rakastuin radioon kauan sitten. Hain kolme kertaa vakavissani journalistiikkaa lukemaan, joten sitä haluan tehdä. Vuorovaikutteinen teknologia olisi mukava yhdistää siihen”, tamperelaisen Radio Moreenin kantaviin voimiin kuu-

luva Mervaala sanoo.

SOITTOKIERROKSELLA tavoitetut pienten paikallislehtien päätoimittajat ihmettelevät tyrehtynyttä kesätyöhakemusten virtaa. Tekijöitä on vaikea saada, vaikka tarjolla on monipuolista, haastavaa työtä ja alalla on työttömyyttä.

Suonenjoella toimivan paikallis-lehti *Sisä-Savon* päätoimittaja **Tarja Lappalainen** toteaa, että aiemmin on tullut kymmeniä hakemuksia, nyt vain muutama. *Ylä-Karjalan* päätoimittaja **Anu Saarelainen** ja *Lieksan* lehden päätoimittaja **Marja Mölsä** kertovat samanlaisista vaikeuksista. ●

kolumni

Häh, eikö sulla ole kesätöitä?

Selittelin koko kevään kavereille ja kollegoille, miksi en mene kesätöihin.

Valmistun näillä hetkillä maisteriksi. Takana on nelisen vuotta töitä kesätoimittajana, ttt-läisenä ja monenlaisissa projekteissa. Tätä kesää en vietä toimituksessa.

Syy tulee tässä: haluan pitää ihka oikean kesäloman. Se on vähintään kuukauden mittainen ja oikeasti kesällä, eikä ah-niin-tuttu viikon miniloma ennen tai jälkeen kesäruutistuksen. Sitten haluan keskittyä freelance-töihin.

Kyllä, minulle tarjottiin kesätöitä. Ja kyllä, ttt-vuoroja on riittänyt. Olen hokenut tätä jokaiselle kysyjälle. Pelkään, että muuten vaikut-

ANNA-SOFIA NIEMINEN • sohvi.nieminen@gmail.com KIRJOITTAJA ON VAPAA TOIMITTAJA.

”Alalla on vallalla niin kova kunnianhimo ja kilpailuhenki, että kesätyöttömyys nolottaa.

taisin epäonnistujalta.

Pelko liittyy ilmiöön, jota voi kuvata vaikka sanalla kesuriharha. Alalla on vallalla niin kova kunnianhimo ja kilpailuhenki, että kesätyöttömyys nolottaa. Seuraavan kesän peitejä puidaan loppuvuodesta lähtien, eikä aina kovin lämpimään sävyyn.

On helppo harhautua kuvittelemaan, että yksi kesä leimaaisi koko loppu-uraa.

Ajattelen kuitenkin, että kesätoimittajuus on vähän yliarvostettua. Se on kolmen kuukauden määräaikaisuus, johon pitää sitoutua puoli vuotta etukäteen. Töissä joutuu olemaan silloin, kun muu Suomi lomailee.

On toki tärkeää päästä uralla alkuun, saada se ensimmäinen ja toinen pesti. Mutta kun opinnot alkavat olla loppuillaan, kesätoimittajuuksia on kertynyt lukuisia ja

ttt-vuorot ovat kartuttaneet koke-musta, tuntuu hölmöltä kisata edelleen kolmen kuukauden määräaikaisuudesta.

Freelancer tarvitsee aikaa ideoida, perehtyä erilaisiin aiheisiin ja hankkia toimeksiantoja. Sitä aikaa ei tule, jos ei joskus lopeta muita töitä.

Kyselijöiden reaktiot kesätyöttömyyteeni ovat vaihdelleet. Toisten mielestä ratkaisu on yksinkertaisesti siisti. Toiset eivät tunnu ymmärtävän lainkaan, miksi en mene töihin, kun siihen kerran on mahdollisuus.

Olisihan se toki helppoa. Voisi kirjoittaa juttuja mansikoista ja helteestä. Voisi jatkaa tuttua valittamista alan huonosta tilanteesta ja vakipaikan puuttumisesta.

Mieluummin kuitenkin teen omia projekteja ja määritän itse aikatauluni. Lomailen, kun Suomen kesä on parhaimmillaan. En halua mennä kesätöihin vain siksi, että niin kuuluisi tehdä.

Oikeus määräsi HKL:ää lopettamaan metroasiakirjojen salailun

• JANNE SALOMAA, TEKSTI

Kaksi oikeudenkäyntiä asiakirjajulkisuudesta päättyi toukokuussa toimittajan voittoon. HKL ja sisäministeriö hävisivät.

Helsingin hallinto-oikeus tuomitsi Helsingin kaupungin Liikennelaitoksen (HKL) luovuttamaan noin 70 asiakirjaa toimittaja **Tommy Pohjola**lle. *Hufvudstadsbladet*issa työskentelevä Pohjola oli pyytänyt marraskuussa 2012 kopioita HKL:n ja Siemensin välisestä kirjeenvaihdosta liittyen metron automatisoinnin ongelmiin.

Journalistiliiton lakimies **Jussi Salokangas** pitää molempia oikeusvoittoja merkittävinä.

”Viranomais salaa herkästi julkisen asiakirjan, jos hän löytää perusteen julkisuusta. Näin ei

saisi olla, vaan viranomaisten pitäisi noudattaa julkisuusmyönteistä tulkintaa.”

Salokangas avusti Tommy Pohjola HKL-oikeudenkäynnissä. HKL perusteli oikeudessa kirjeiden salailua sillä, että ne sisälsivät Siemensin mukaan liikesalaisuuksia.

”Hallinto-oikeuden mukaan viranomais ei voi ulkoistaa päätäntävästuuta yksityiselle yritykselle, vaan hänen on arvioitava virkavastuulla asiakirjojen julkisuutta”, Salokangas sanoo.

Pohjolan mielestä HKL:n virkamiesjohto rikkoi tietoisesti julkisuuslakia.

”Korkein hallinto-oikeus teki vuonna 1982 vastaavan päätöksen metron suuren junakauppasopimuksen julkisuudesta. Silloinkin liikesalaisuudeksi luokiteltiin

ainoastaan tietyt tekniset erittelyt.”

POHJOLA ON TEHNYT myös rikosilmoituksen kahdesta HKL:n virkamiehestä. Heitä syytetään syyskuussa Helsingin käräjäoikeudessa tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta. Salokangas avustaa Pohjola myös tulevassa oikeudenkäynnissä. Salokangas toivoo oikeudenkäynnistä tärkeää ennakkotapausta.

”Yleensä vastoin julkisuuslakia oleva salailu johtaa vain siihen, että viranomaisten pitää usean vuoden viivytelyn jälkeen luovuttaa toimittajan pyytämät asiakirjat. Nyt haemme viranomaisille sakkorangaistusta.”

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS puolestaan tuomitsi sisäministeriön luo-

vuttamaan rahapelipoliittisen taustamuistionsa *Ilta-Sanomien* toimittajalle **Tero Karjalaiselle**.

Sisäministeriö pyrki salaamaan muistion sen perusteella, että Euroopan komissio kävi rikkomusmenettelyä Suomen rahapelimonopolia vastaan vuosina 2006–2013. Menettely olisi ollut aiheellinen salausperuste, jos se olisi ollut yhä kesken. Karjalainen pyysi kuitenkin muistiota keväällä 2014, jolloin prosessi oli jo päättynyt.

”Hassua tässä on, että joudun maksamaan – tai *IS* maksaa – 244 euron oikeudenkäyntimaksun, vaikka voitin jutun”, Karjalainen kummastelee.

KHO:n mukaan maksu peritään ministeriöiden asiakirjojen julkisuuteen liittyvistä ratkaisusta lopputuloksesta riippumatta. ●

Yhteiskunnallista seksiviestittelyä

NINA ERHO, TEKSTI ● HANNA-KAISA
HÄMÄLÄINEN, KUVA

Toimi Kankaaniemen seksiviesteistä uutisoineelle Keski-suomalaiselle merkittävää oli viestien lähettely – ei viestien sisältö.

Kun Keski-suomalainen uutisoi maanantaina 18. toukokuuta **Toimi Kankaaniemen** seksiviesteistä, somessa ja mediassa alkoivat spekulatiot, oliko uutinen tarkoituksella ajotettu eduskuntavaalien jälkeen.

Uutisen tehnyt *KSML:n* toimittaja **Pauliina Salminen** sanoo lehden saaneen viestejä koskevan yhteydenoton uutisen julkaisua edeltäneen viikon lopussa ja ryhtyneen heti selvittämään asiaa.

”Suhtauduimme ensin epäuskollisesti, koska Kankaaniemestä oli täällä arvojohtajana tietty kuva, eikä tiedossamme ollut muita viitteitä. Viikonlopun kestäneiden selvittelyjen jälkeen alkoi näyttää siltä, että vihje pitää paikkansa. Meidän näkökulmastamme yhteiskunnallista merkitystä oli viestittelyllä, ei viestien sisällöllä.”

Muut mediat kertoivat sittemmin, että viestittelyä oli kestänyt jo pitkään. Salminen arvelee salaisuuden säilyneen siksi, että naiset ovat arkoja tuomaan tällaisia asioita julkisuuteen. *KSML:n* mu-

kaan yhteydenoton heihin laukaisi eduskuntavaali-illan video, jossa Kankaaniemi kommentoi toisten perussuomalaisten kohuja.

Miksi videosta yhteydenottoon kului lähes kuukausi?

”Naisia oli eri puolilta Suomea. Ymmärsin, että video oli tullut heidän silmiinsä yhteydenoton aikoihin”, Salminen sanoo.

Seiskan päätoimittaja **Joni Soila** kertoo lehdensä saaneen yhteydenottoja viesteistä jo paljon ennen

KSML:n juttua. Sitä, miksi asiaan ei heti tartuttu, hän sanoo voivansa vain spekuloida, koska ei ollut silloin lehden palveluksessa.

Soilaa on mietityttänyt, miksi naiset kertoivat viesteistä nyt.

”Se, että juttu ilmestyy kesken hallitusneuvottelujen *Keski-suomalaiseen*, joka on tällaisesta journalismista aika ulkopuolella, haisee kyllä. Ajoitus ei ole ihan sattumaa. Uskon, että naiset ovat vähintään olleet suunnitelmallisesti liikkeel-

lä, mutta uskon ja toivon, että *Keski-suomalainen* ei. Ainahan ihmisten julkituloon on joku motiivi.”

KSML:n päätoimittaja **Pekka Mervola** pitää Kankaaniemi-uutisointia lehden linjan mukaisena.

”Meille on normaalia uutistointia selvittää yhteiskunnallisten päättäjien asioita. Kun uutinen on varmistettu ja valmis ja harkittu uutiskynnyksen ylittäväksi, se julkaistaan. Julkaisemisen siirtäminen olisi moraalitonta.” ●

Molempi pahempi. Pauliina Salminen sai Toimi Kankaaniemi -skuupistaan ristiriitaista palautetta. Kankaaniemen toimintaa ja uutisoimista on paheksuttu.

TS TAKOO TULOSTA JA VÄHENTÄÄ VÄKEÄ

Yt-neuvotteluista huhtikuun lopulla ilmoittanut Turun Sanomat Oy teki viime vuonna noin 12 miljoonan euron liikevoiton. Voitto kasvoi edellisvuodesta 26 prosenttia. Samaan aikaan yhtiö käy väenvähennyksiin tähtääviä yt-neuvotteluita, jotka kohdistuvat 26 työntekijään. Toimituksellista työtä tekevien osuus vähennettävistä on korkeintaan kymmenen.

Päälähtämismies **Ossi Rajala** pitää yhtälöä epäoikeudenmukaisena.

”Hyvää tulosta pitäisi käyttää voimakkaammin *Turun Sanomien* kehittämiseen, mikä tarkoittaa myös henkilöstöstä huolehtimista. Irtisanomisilla heikennetään

tuotetta, aiheutetaan henkistä piinaa ja tehdään tulevaisuudesta entistä vaikeampi”, Rajala sanoo.

Turun Sanomat Oy:n liikevaihto oli viime vuonna 51,5 miljoonaa euroa. Liikevoittoprosentti on yli 23 prosenttia.

TS-yhtymän hallituksen toimintakertomuksen mukaan Turun Sanomat Oy jakoi konserniavustuksia muille tytäryhtiöille saman verran kuin teki voittoa eli 12 miljoonaa.

Myös koko TS-konsernin tulos vuonna 2014 oli vahva. Voittoja kertyi 16 miljoonaa euroa, joskin liikevoitto pieneni edellisvuodesta 17 prosenttia. Yhtiön voitonjakokelpoiset varat ovat yhteensä 169 miljoonaa euroa.

Toimintakertomuksen mukaan

”TS-yhtymällä ei ole merkittäviä konserniyhtiöiden toimintaan vaikuttavia riskejä edelleen hyvän taloudellisen tilanteen, korkean omavaraisuusasteen, asiakaskunnan rakenteen ja kattavan vakuutusturvan vuoksi”.

TS:n hallitus ehdottaa, että yhtiö jakaa osinkoa 40 euroa osakkeelta eli yhteensä lähes 13 miljoonaa euroa.

”Toivoisin, että median muroksen takia toimitukselle annettaisiin työrauhaa kehittää tuotetta. Osinkotuloja voisi panna enemmän TS-Yhtymän yritysten tuotekehitykseen”, Rajala sanoo.

Journalisti pyysi kommenttia myös TS-Yhtymän toimitusjohtajalta **Jaakko Ketoselta**.

Manu Marttinen

STT:N VÄHENNYSTARVE PIENENI HIEMAN

Yt-neuvottelujen seurauksena STT-Lehtikuvassa päätyivät työt 18 ihmiseltä. Irtisanottavista 14 oli journalistisissa ja neljä hallinnollisissa tehtävissä.

Vähennystarve pieneni hieman neuvottelujen aikana. Alun perin yhtiö ilmoitti hakevansa enimmillään 28 henkilötötyvuoden säästöjä STT-Lehtikuvan talouden tasapainottamiseksi.

Journalistin mennessä painoon yt-neuvottelut olivat edelleen käynnissä kaupunkilehtiä julkaisevassa Etelä-Suomen Mediassa, Allerilla, *Turun Sanomissa* ja MTV3:lla.

Manu Marttinen

LEHTIKUVAAJIEN KOPIOSTO-APURAHOJA HAETTAVANA

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiön Lehtikuvaajarahasto julkistaa haettavaksi apurahat lehtikuvaajille valokuvaproduktioiden tekemiseen sekä läheisesti lehtikuvausta sivuaviin opintoihin ja tutkimuksiin.

Apurahaa hakevan valokuvaajan Kopiosto-valtakirjan tulee olla luovutettu Suomen Journalistiliitolle tai hakijan oikeus Kopiosto-apurahaan on muuten hakemuksessa perusteltava ammatillisella toiminnalla.

• Haku alkaa 11. kesäkuuta ja päättyy 31. elokuuta kello 16.30.

Hakemukseen kuuluva sitoumus tulostetaan järjestelmästä ja postitetaan allekirjoitettuna säätiön toimistolle. Sitoumuksen on oltava perillä 7. syyskuuta mennessä.

Lisätietoja:

www.jokes-saatio.fi tai säätiön asiamieheltä, toimisto@jokes-saatio.fi

120-vuotias SDP:n pää-äänenkannattaja Demokraatti uudistuu ensi vuonna moderniksi ja monipuoliseksi viikkosanomalehdeksi ja vahvistaa samalla verkkolehden Demokraatti.fi:n toimitusta. Nykyisen päätoimittajamme siirtyessä osa-aikaeläkkeelle 1.9.2015 alkaen haemme uudistustyölle innostunutta vetäjää.

PÄÄTOIMITTAJA

vastaa sekä verkkolehden että painettavan lehden kehittämisestä ja toimitusten johtamisesta.

Uudelta päätoimittajalta edellytämme monipuolista työkokemusta media-alalta, sosialidemokraattista arvopohjaa, poliittisen ja ammatillisen työväenliikkeen tuntemusta, uudistushenkisyyttä ja halua tehdä journalismia monikanavaisesti sekä verkossa että printissä.

Kustannus Oy Demarin hallitukselle osoitetut hakemukset pyydetään lähettämään 30.6.2015 mennessä sähköpostilla toimitusjohtajallemme osoitteeseen ville.wallin@demari.fi.

Tiedusteluihin vastaa hallituksen puheenjohtaja Reijo Paananen p. 040 758 4322.

Toimittaja-tiedottajan sijaisuus

Suomen Psykologiliitto etsii toimittaja-tiedottajaa neljän kuukauden määräaikaiseen työtehtävään. Kyse on sijaisuudesta ajalle 1.10.2015–31.1.2016.

Työtehtävinä ovat

- Liiton nettisivujen ulkoasun uudistus ja nettivastaavan työ
- Tiedottajan työ
- Osallistuminen Psykologi-lehden tekemiseen (juttujen kirjoittaminen ja ilmoitussivujen taitto).

Edellytämme akateemista loppututkintoa, kokemusta nettityöskentelystä ja kykyä vastata nettisivuista, InDesign-taittotaaita sekä kokemusta toimittajan ja tiedottajan työstä. Tarjoamme hyvän tilaisuuden päästä uudistamaan nettisivujamme ja osallistumaan Psykologiliiton viestintään.

Lisätietoja: päätoimittaja Hannele Peltonen, hannele.peltonen@psyli.fi, 040 177 9440

Hakemukset 17.6. mennessä: hannele.peltonen@psyli.fi tai Hannele Peltonen, Psykologiliitto, Bulevardi 30 B 3, 00120 Helsinki

Psykologiliitto

psyli.fi • facebook.com/Psykologiliitto

Työeläketietoa journalisteille

Eduskunta käsittelee syksyllä eläkeuudistusta. Tule kuulemaan ja kysymään asiantuntijoilta, niin saat tietoa eläkeaiheisten juttujen tueksi.

Mikä muuttuu ja keitä koskee?
Miksi ylipäättään uudistetaan?
Mihin kaikkien uudistus vaikuttaa?

**Työeläketiedon
tehopäivä torstaina 3.9.**

Kurssi pidetään Eläketurvakeskuksessa, Kirjurinkatu 3, Helsinki. Koulutus on maksutonta. Ilmoittautumiset 27.8. mennessä www.etk.fi/koulutus.

Lisätietoja: yhteyspäällikkö Riitta Väkeväinen, riitta.vakevainen@etk.fi, puh. 040 749 1359.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Anssi Keränen

Kokoa bändi ja soita tällä lavalla!

JOURNALISTIROCK

Kulttuuriareena Gloria, Helsinki 9.10.2015

Snus villitsi
400-päisen
yleisömeren
viime vuoden
finaalissa.

UUTUUTENA TILUTUSKISA

Kepitä itsesi Glorian lavalle
ja voita tämä kitara!

TILULILU.COM

YHTEISTYÖSSÄ

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Viestintätoimisto
LUOTSI

**COMPANY
ROCK**

SMF
So Music Finland

RADIOGROCK

Haaga-Helia

HELSINGIN SANOMAT

KATSO LISÄTIEDOT FACEBOOK.COM/JOURNALISTIROCK

Periaatekysymys. ”Työhaastattelussa painotettiin, että saisin tehdä nimenomaan toimittajan työtä. Tiedottajat on järjestössä erikseen”, Teppo Kuittinen sanoo.

Koeaikapotkujen oikeutus testataan käräjillä

HANNA RUSILA, TEKSTI • HELI SAARELA, KUVA

Sipilä-utisen jälkimainingeissa irtisanottu toimittaja Teppo Kuittinen vie asiansa oikeuteen sananvapauden vuoksi.

Suomen Yrittäjät halusi säilyttää välinsä keskustan **Juha Sipilään** – ja hallitus-neuvotteluiden perusteella myös onnistui. Näin tulkitsee viimesyksyisen koeaikapurkunsu taustoja yrittäjäjärjestön entinen toimittaja **Teppo Kuittinen**.

Väljen hintana oli Kuittisen työpaikka, ja laajemmin sananvapaus.

”Minulle tämä on nimenomaan sananvapausasia. Mäineeni ei kärsinyt suurta kolausta, ja löysin nopeasti uusia töitä. Periaatteellisesti tapaus nyppii niin paljon, että se etenee seuraavaksi oikeuteen”, hän kertoo.

Sipilä sanoi Kuittisen 25. loka-kuuta kirjoittamassa verkkouutisessa, että virkamiesten mää-

rää pitäisi karsia kymmenillä tuhansilla.

Seuraavana päivänä työnantaja soitti Kuittiselle, koska asiasta oli noussut haloo. Päivää myöhemmin Kuittinen irtisanottiin, vaikka faktat oli tarkistettu nauhalta. Koeaikaa oli jäljellä reilu kuukausi.

”Työnantaja väittää yhä, ettei irtisanominen liittynyt Sipilä-utiseen vaan soveltuvuuteeni tehtävään. Kuitenkin Sipilä yritti perua haastattelun seuraavana päivänä ja kieltää sanomisensa”, Kuittinen toteaa.

Työsuhteen purku koeajalla on työntekijän näkökulmasta haastavimpia riitatilanteita.

Suomen Yrittäjien julkaisuja kustantava Sypoint Oy hylkäsi toukokuun lopussa Journalistiliiton sovintoesityksen, joten vaihtoehtoja ei jäänyt.

”Testautamme irtisanomiset oikeudessa aina, jos jutuilla on

mahdollisuus menestyä. Työsuhteen saa purkaa koeajalla, kun peruste on asianmukainen. Tässä asiallinen ja ajallinen yhteys ovat selvästi ristiriidassa työnantajan perusteluiden kanssa”, Journalistiliiton työehtoasiamies **Jussi Salokangas** painottaa.

Liitto on voittanut valtaosan käymistään oikeusjutuista, monena vuonna kaikki.

”Koeaikapurku oli käräjillä viimeksi viitisen vuotta sitten. Silloin tulos oli meille myönteinen”, Salokangas sanoo.

Kuittinen lähtee ajamaan asiaansa rauhallisella mielin.

”Nauhoitan aina puheluni, joten todistusaineisto on hyvä. Ilman sitä ei olisi mitään mahdollisuuksia voittaa.”

Suomen Yrittäjät hakee parhaillaan uutta toimittajaa printti- ja verkkojulkaisuihinsa. Tehdävänkuva on täsmälleen sama kuin Kuittisella. ●

KÄÄNNÖSTOIMISTO SDI MEDIA HAKUSAARTOON

Journalistiliitto ja Akavan Erityisalat ovat asettaneet käännöstoimisto SDI Median hakusaartoon eli kehottavat, ettei sinne haettaisi töihin. Hakusaartoon syy on toimiston jääminen ulos av-kääntäjien uudesta työehtosopimuksista, joka tuli voimaan toukokuun alussa.

”Tämä on laillinen työtaistelu ja käytännössä välttämätön toimi liitoilta, koska neuvotteluissa koko ajan mukana ollut yhtiö jäi lopulta pois, vaikka muut tulivat sopimuksen piiriin”, sanoo Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen**.

”Vielä neuvotteluissa vallitsi vahva yhteishenki siitä, että alalle pitää viimein saada yhteiset vähimmäisehdot.”

Av-kääntäjien työehtosopimuksen allekirjoittivat BTI Studios, Pre-Text, Rosmer International ja Stellar Text. Lisäksi sopijaosapuolet ovat antaneet hyväksyntänsä elokuvateatteritehtäviksiä tekevän Saga Veran liittymiselle mukaan.

Nina Erho

YOT:N KYSELY: PELKOJA JA TERVEYSHAITTOJA

YOT ry:n kysely Ylen uutis- ja ajankoh- taistoiminnan työntekijöiden hyvinvoinnista tuo esiin voimakasta pahoinvointia.

Vastaajista 75 prosenttia ilmoittaa jaksavansa organisaatiotaan loppuvuodesta myllänneessä toimituksessa aiempaa huonommin. Työntekijät pitävät johtamista epäselvänä ja jopa pelkoa lietsovana. Fyysisiä oireita on mahakivusta aina sydänoireisiin.

”Vastausten hätähuutomaisuus osoittaa, että organisaatiota on muutettu liian nopeasti. Työn jakaminen ei ole onnistunut”, sanoo uutis- ja ajankohtaistoiminnan luottamusmies **Jyrki Saarikoski**.

”Positiivista on, että uutis- ja ajankohtaistoiminnan johto on jo ryhtynyt korjausliikkeisiin tilanteen selkiyttämiseksi.”

Työntekijöiden ahdingkoa ei pidä psykologisoida muutosvastarinnaksi, Saarikoski huomauttaa.

”Liiallinen psykologiapuhe vie usein huomiota siitä, että asioita on hoidettu piittaamattomasti. Siihen on syynä, jos ihmiset voivat pahoin.”

Manu Haapalainen

Toimiston kesäaika

SJL:n toimisto on kiinni 13.–24.7. Muutoin toimisto on auki heinäkuussa 8.30–15.00.

Jäsenrekisteri- ja TES-päivystys toimivat heinäkuussa seuraavasti:

Jäsenasiat klo 9.00–11.00 numerossa:
040 752 5372, 1.–17.7.
050 366 3501, 20.–31.7.

TES-päivystys klo 13.00–15.00 numerossa:
044 755 5000

Vierumäen lomahuoneistot varataan sähköpostitse annamari.schildt@journalistiliitto.fi. Varaukset huomioidaan saapumisjärjestyksessä. Vapaat viikot löytyvät liiton verkkosivuilta.

Golf-varaukset tehdään toimiston puhelinvaihteen kautta, numero 09 612 2330, maanantai–torstai klo 9–11.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Ålands Radio och TV Ab anställer en

Redaktionschef

Ansökningstid t.o.m. 22.06.2015.

På vår hemsida www.radiotv.ax berättar vi mera.

Välkommen!

Etsi Xpertti

ETSITKÖ JUTTUUSI
TUTKIJA-ASiantuntijaa?

palveluksessasi www.etsixpertti.fi

YLIOPISTOT,
TUTKIMUSLAITOKSET JA

SUOMEN AKATEMIA

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarencatu 16, 00530 Helsinki
Broholmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

Suomen Journalistiliitto on ammattijärjestö, jonka tehtävä on valvoa journalistien ja journalismin etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintäalan ammattilaisista, kuten toimittajista, kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja kustannustoimittajista.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta

SEURAAVAN LEHDEN
ILMESTYMISAIKATAULU
9/2015 aineisto 5.8.
ilmestyy 13.8.

ILMOITUSMYynti:
ilmoitukset.journalisti@journalistiliitto.fi, 044 755 5002

Aineisto-ohjeet, väriprofiilin
ja hinnat löydät osoitteesta
www.journalisti.fi › ilmoittajille

VARAA ILMOITUSTILASI
AJOISSA.
ILMOITUKSET
3,00 €/PMM

Saalis on sivuseikka

Jussi Lähdesmäki sulautuu vapaa-ajallaan osaksi virtaavaa vettä, perhovapa kädessä.

ANSSI JUNTTO, TEKSTI • MAIJU TORVINEN, KUVA

Saalis on sivuseikka toimittaja **Jussi Lähdesmäelle**, intohimoi- sille perhokalastajalle. Hänen ymmärryksensä kalastamisen hienoudesta on kasvanut ajan myötä. Hänestä hienointa on kahlata joessa ja sulautua osaksi vettä ja ympäröivää luontoa.

”Kun seisoo virtaavassa vedessä ja uittaa perhoa virran peileissä ja kiven huopeissa, se vangitsee ajatukset täysin. Arkityö unohtuu, parempaa keinoa rentoutumiseen en tiedä”, Lähdesmäki sanoo.

”Jos saalista satun saamaan, en kiusaa kalaa yhtään enempää kuin on välttämätöntä. Lasken sen lähes aina mahdollisimman lempeästi takaisin virtaan – etenkin Kuusamon joilla, joilla kalastan usein. Niiden harvat hienot kalat ovat aivan liian arvokkaita syötäväksi. Ruokaa saa kaupastakin.”

Arvokkaimmat kalastuskokemuksensa hän kertoo saaneensa mökkinsä lähistöllä sijaitsevalta Kuusinkijoen Kuusamossa.

”Se on sopivan kokoinen joki nimenomaan perhokalastukseen. Kalaa sieltä ei ole koskaan paljon tullut.”

LÄHDESMÄKI INNOSTUI kalastuksesta jo lapse- na, mutta perhokalastukseen hän perehtyi parhaan kaverinsa kanssa täysi-ikäisyyden kynnyksellä. Touhu näytti sen verran hienolta ja tyylikkäältä, että kaverukset astelivat kauppaan ja hankkivat aloittelijoille sopivat välineet.

Ihan alkuun perhostelusta ei tahtonut tulla mitään. Syy räpiköintiin selvisi, kun eräs kalastuslehti julkaisi testin kyseisestä aloitusvavasta.

”Siinä todettiin, että vapa on monikäyttöinen: sen tyviosasta saa hernekepin ja kärki- osasta mattopiiskan, mutta kalastuksessa sillä ei tee mitään”, Lähdesmäki muistelee.

Sittemmin vapoja on kertynyt kymmeniä. Lähdesmäki ei silti myönnä olevansa väline- hifistelijä. Eräskin englantilainen Harrison- vapa on palvellut luottovapana 1980-luvulta lähtien.

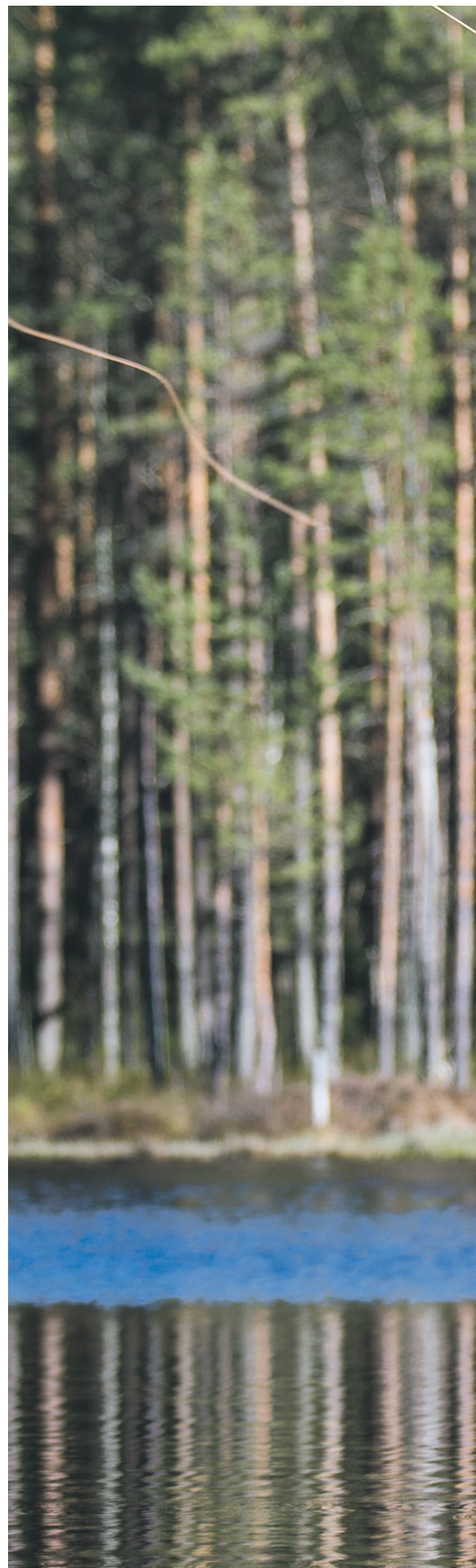
”Kun uittaa perhoa virrassa, se vangitsee ajatukset täysin, arkityö unohtuu.”

Lähdesmäki myös sitoo perhoja, lähinnä har- riperhoja ja pieniä taimen- ja siikaperhoja. Hyvää perhoa hän kuvaa lainaamalla tampe- relaista kalakaveriaan, joka tuhahti Tenolla perhojaan vertaileville nuorukaisille: ”Se on pojat suti kuin suti, niin se on aivan sama.”

”Perhojen ottavuudesta ja siitä, millainen perhon pitää olla, on kirjoitettu kirjoja, ja siitä voi käydä kiinnostavaa keskustelua, jossa ei todennäköisesti päästä lopulliseen totuuteen koskaan.”

Parhaimmillaan perhot ovat huolellisesti tehtyjä, kauniita ja tasapainoisia. Hienokaan perho ei takaa saalista.

”Repparfjordelvalta Norjasta sain yhden suurimmista lohistani perholla, joka oli niin rispaantunut, että siinä oli vain koukku ja pari onnetonta karvaa. Saalis on niin mones- ta muustakin asiasta kiinni. Siitä, miten per- hoja uittaa, ja missä. Onnestakin.” ●

VAPPAALLA

JUSSI LÄHDESMÄKI

● 52-vuotias Jahdissa.fi -metsästysjulkaisun päätoimittaja Oulusta.

● Työskennellyt aiemmin Kalevassa monenlaisissa tehtävissä yli 30 vuoden ajan, pisimpään verkkomedian kehityspäällikkönä.

● Opiskellut kirjallisuutta Oulun yliopistossa ja sanomalehtioppia Tampereen yliopistossa.

◀ **Pyydystä ja päästä.** Jussi Lähdesmäki on "catch and release" -kalastaja. "Jos saan kalan, useimmiten lasken sen lempeästi ja varovaisesti takaisin veteen. Ruuan takia en kalasta."

Ansioistaan johtaja palkitaan

Viestintäjärjestö ProCom palkitsi kesäkuun alussa ihmisiä, jotka ovat ansioituneet omalla alallaan erityisen hyvin. Esimerkiksi Vuoden viestijäksi järjestö valitsi vastuuviestintään erikoistuneen yrittäjä **Heidi Korvan**. Elämäntyöpalkinto puolestaan myönnettiin Veikkauksen entiselle viestintäjohtajalle **Ilkka Juvalle**. Lämpimät onnittelut heille!

Hieman yllättäen Vuoden johtaja -palkinto myönnettiin valtiovarainministeri **Alexander Stubbille**. Perusteluiden mukaan ”Stubb tuo politiikkaan raikkaan tuulahduksen persoonallisesta oman esimerkin voimalla johtamisesta. Hän on suora ja nopea, mutta silti inhimillinen. Stubb on kieli- ja seurustelutaidoiltaan tyylikäs Suomen edustaja maailmalla. Vastaavaa modernin viestintäteknologian hyödyntäjää ei ole vielä politiikassa nähty.”

Niin. Miehellä on ansionsa, mutta eikö juuri Aleksander Stubb johdatellut kokoomuksen maan ykköspuolueen paikalta vaalitappioon. Pitkä gallup-alamäki sisälsi huteja erityisesti viestintäteknologian hyödyntämisessä, kuten tviittaamisessa. Yliopistoväki puolestaan sulattelee edelleen Stubbin persoonallista sutkautusta professoreiden kesälomista.

Manu Marttinen

Vallan vahtikoiruli

Politiikan toimituksille hallitusohjelman julkistamisen jälkeiset päivät olivat yhtä juhlaa, sisälsihän SSS-kaartin ohjelma herkullisia koukkuja, joihin tarttua. Ei muuta kuin kyseenalaistamaan *vastoin* maailman taloustieteen valtalinja toteutettavaa leikkauslinjaa! Koulutuslupauksen rikkomisesta somessa kiukustunut kansa nauttii, kun **Sipilä**, **Stubb** ja **Soini** pannaan kiemurtelemaan! Ympäristönsuojelu puuttuu hallitusohjelmasta kokonaan, ja mikä ihme oikeasti on yhteiskuntasopimus? Aiheita riittää! Nyt juma-lauta rillataan!

Paitsi ettei grillattu. Lehdissä totta kai esitellään oppositionkin mielipiteet, mutta haastatteluisissa Sipilä ja **Grahn-Laasoset** ovat paria hassua poikkeusta lukuunottamatta saaneet kertoa linjanvedoistaan kenenkään häirit-

semättä. Ei siinä mitään, mutta eikö nyt **Leif Salmén** soikoon toimittajien tehtäviin kuuluisi myös kyseenalaistaa, tehdä jatkokysymyksiä, kiusata?

Haluan haastatteluja, joissa on ikävä tunnelma, en leppoisaa läpsyttelyä *A-Studio* kuppi-tuoleissa. Kun meno on näin kädenlämpöistä, ei liene ihme jos tuohtuneet kansanosat karkaavat jatkossa yhä enemmän oikeiden medioiden parista raivopopulistisille saiteille.

Manu Haapalainen

Miekalla silmään

Helsingin Sanomat kuvitti 4. kesäkuuta kaupunginjohtajan valintaa käsittelevän analyysinsä isosti valtaistuimella HBO:n *Game of Thrones* -tv-sarjasta.

Tuttu, miekoista koottu figuuri innosti kylä lukemaan, mutta kokonaisuus jätti hämmennyneen olon. Mitä lopulta tarkoitti pohjoismaisen hyvinvointivaltion pääkaupungin johtajien yhdistäminen fiktiiviseen sarjaan, jossa juonitelut johtavat vallasväen kuolemaan mitä raaimmilla tavoilla?

Oliko se illan innostuksessa keksitty aasin-silta, jota unohtui aamulla harkita? Nörtti-huumoria? HS-analyysissä? Ei kai sentään tosissaan tehty idea? Vakavasti otettava vertauskuva?

Varmuuden vuoksi tekstissä lohdutettiin, että kuolleiden armeijaa Helsinkiin ei sentään ole tulossa.

Siis mitä kuolleiden armeijaa, ihmettelivät ne, jotka eivät sarjaa seuraa.

Nina Erho

Yleisönosasto

Jari Pelttonen

KÄYN AHON LAITAA
MINÄ ILMAN PAITAA!

EN VÄLITÄ MÄ KUULLA YHTÄÄN
UUTISTA SEN SSS:N TUUTISTA.
PERTTI KURIKAN NIMIPÄIVÄT EI
LAULA EIKÄ MERTARANTA SELOSTA.
EIKÄ ILMESTY JOUTAVIA LEHTIÄ.

EI ESTÄ KUKAAN
KUN MATKAA TEEN!

